

Årsberetning 2018
Landdistrikternes Fællesråd

Et Danmark der hænger sammen

MEDLEMMER

A-MEDLEMMER

LANDSDÆKKENDE
ORGANISATIONER

4H
Danske Rederier
Landbrug & Fødevarer
COOP
DSK
DGI
SMVDanmark
LandboUngdom
Danmarks Apotekerforening
Dansk Friskoleforening

Skive Kommune
Slagelse Kommune
Struer Kommune
Svendborg Kommune
Sønderborg Kommune
Thisted Kommune
Tønder Kommune
Varde Kommune
Vejen Kommune
Vejle Kommune
Vesthimmerlands Kommune
Viborg Kommune
Vordingborg Kommune
Ærø Kommune

B-MEDLEMMER

KOMMUNER OG
REGIONER

Aabenraa Kommune
Aalborg Kommune
Assens Kommune
Billund Kommune
Brønderslev Kommune
Esbjerg Kommune
Faaborg-Midtfyn Kommune
Fanø Kommune
Favrskov Kommune
Faxe Kommune
Frederikshavn Kommune
Guldborgsund Kommune
Haderslev Kommune
Hedensted Kommune
Hjørring Kommune
Hjerring Kommune
Holbæk Kommune
Holstebro Kommune
Ikast-Brande Kommune
Jammerbugt Kommune
Kalundborg Kommune
Kolding Kommune
Lemvig Kommune
Langeland Kommune
Lejre Kommune
Lolland Kommune
Læsø Kommune
Mariagerfjord Kommune
Morsø Kommune
Norddjurs Kommune
Nordfyns Kommune
Nyborg Kommune
Næstved Kommune
Odder Kommune
Odsherred Kommune
Randers Kommune
Rebild Kommune
Ringkøbing-Skjern Kommune
Ringsted Kommune
Samsø Kommune
Silkeborg Kommune

C-MEDLEMMER

CIVILSAMFUNDSORGANISERINGER
PÅ KOMMUNALT NIVEAU

Fynsland
Landsbyforum Ringsted
Landsbygruppen Thy
Sønderborg Landsbyforum
Viborg Landsbysammenslutning

D-MEDLEMMER

LOKALE AKTIONSGRUPPER
(LAG/FLAG)

LAG Skive-Viborg
LAG Lemvig-Ringkøbing-Skjern
LAG NORD
LAG SØM
LAG Fanø-Varde
LAG/FLAG Småøerne
LAG Sydsjælland
LAG/FLAG Bornholm
LAG/FLAG MANK
LAG/FLAG Thy-Mors
LAG Vejen-Billund
LAG Randers-Favrskov
LAG Midt-Nordvestsjælland
LAG/FLAG Djursland
LAG Ikast-Brande
LAG Himmerland
LAG Sønderborg-Aabenraa
LAG Lolland-Falster
Landudvikling Slagelse
LAG/FLAG Halsnæs-Gribskov
Udvikling Stevns
LAG Haderslev-Tønder
FLAG Nord

E-MEDLEMMER

LANDSBYER

Et større antal lokalråd,
landsbylaug, borgerforeninger og
lignende.

ET OVERBLIK _4

STRATEGI, ORGANISERING OG OPGAVER _6

INTERVIEWS _8

SMVdanmark
Lolland Kommune
LAG MANK
Landsbygruppen Thy

HOVEDAKTIVITETER OG INDSATSER 2017 _12

Politisk interessevaretagelse
Projekter og arrangementer

INTERVIEW _19

Erhvervsminister
Rasmus Jarlov

MEDLEMMERNE FIK ORDET _21

Aalborg Kommune
Skive Kommune
Holbæk Kommune
Ringsted Kommune
Nordfyns Kommune
Mariagerfjord Kommune
Favrskov Kommune
Hjørring Kommune
Rebild Kommune
Guldborgsund Kommune

ØKONOMI _43

Udvikling i aktiviteter
og økonomiske forhold
Resultatopgørelse

2018 gav vind i ryggen – vi tager energien med ind i 2019

Formandskabet har ordet

Nok er vi et lille land, men størrelsen til trods, er vores sammenhængskraft udfordret. Vi ser, at vores landdistrikter og øer i mange år har oplevet en lavere vækst og beskæftigelse end andre dele af landet. Særligt har de største byer været begunstiget af mange offentlige investeringer, stærke kommunale økonomier og en overrepræsentation af statslige arbejdspladser. Det alt imens politiske beslutninger om at sætte skub i urbaniseringen har fået private virksomheder og servicefunktioner som skoler, biblioteker og dagligvarebutikker til at dreje nøglen om flere steder. Det er derfor ikke underligt, hvis mange borgere har en følelse af, at centraliseringen har taget overhånd. Det synes vi nemlig også.

Vores land må ikke blive delt i udvikling og afvikling. Derfor er Landdistrikternes Fællesråd helt i front, når det gælder om at skabe en politik for et Danmark, der hænger sammen. Vi skal binde landet sammen og gøre det attraktivt for danskerne at bosætte sig i alle dele af landet. Det betyder blandt andet, at der skal være mere attraktive rammevilkår inden for områder som bosætning, erhverv, uddannelse, infrastruktur samt ikke mindst sundhed og tryghed. Med andre ord skal der være flere og bedre muligheder for at bo, leve og arbejde - uanset postnummer. Det forudsætter en bred politisk indsats og en stor buket af forskellige tiltag, som tilsammen skal bidrage til vækst og skabe udvikling og beskæftigelse i landdistrikterne.

Der var meget at glæde sig over i det forgangne år. Regeringen præsenterede i januar Bedre Balance II, anden del af regeringens plan for flytning af statslige arbejdspladser. Med planen bliver ca. 4.000 statslige arbejdspladser placeret i 49 byer uden for hovedstaden. Det betyder, at mere end halvdelen af medlemskommunerne i Landdistrikternes Fællesråd tilgodeses. Samtidig etableres uddannelsesstationer i en lang række byer rundt i landet. I april præsenterede Udvalget for levedygtige landsbyer, som fællesrådets formand var en del af, 17 konkrete anbefalinger til, hvordan flere landsbyer kan udvikle sig og blive levedygtige. Og i slutningen af juni indgik regeringen og Dansk Folkeparti en medieaftale, som betyder, at de foreslåede besparelser på TV 2-regionerne sløjfes sam-

tidig med, at der kommer flere midler til filmproduktion og lokale og regionale medier får en større andel af det statslige tilskud.

Selv om det går bedre i landdistrikterne, ser vi stadig ind i en række udfordringer, der skal løses, hvis vi skal sikre fortsat vækst og udvikling i hele Danmark.

Billedet uden for de store byer er selvfølgelig nuanceret og svarene på de udfordringer, borgerne i landdistrikterne møder, er derfor også forskellige. Landdistrikternes Fællesråd arbejder for en helhedsorienteret og sammenhængende indsats, som går på tværs af politikområder og som forbedrer rammerne for, at vi kan leve i hele Danmark.

Vores arbejde skal ikke blot være ord på et stykke papir. Derfor indgår fællesrådet også i forskellige indsatser og konkrete projekter, der fremmer beskæftigelse, erhvervsudvikling, levevilkår, bosætning samt lokale kultur- og fritidsaktiviteter i landdistrikterne. Det vil vi også gøre i fremtiden - det er både vigtigt og nødvendigt.

Medvind kommer ikke af sig selv. Der bliver hver dag kæmpet og gjort en enorm indsats rundt om i landsbyerne, i Landdistrikternes Fællesråd og hos vores medlemsorganisationer og kommuner, for at vi kan blive ved med at puste til udviklingen i hele landet. Sammen arbejder vi for et Danmark, der hænger sammen.

Tak for samarbejdet og god læselyst.

Steffen Damsgaard
Formand

Grethe Saabye
Næstformand

Strategi, organisering og opgaver

Mission

Vores mission er at være praktisk ekspert i at samle, dele og kommunikere viden og erfaring til gavn for landdistrikter.

Vision

Vi arbejder for et Danmark i balance, hvor alle dele af landet er præget af vækst og udvikling, med udgangspunkt i et decentralt Danmark. Der skal være gode rammevilkår for erhverv og jobskabelse samt gode muligheder for at bo og leve i hele landet.

Landdistrikternes Fællesråds organisatoriske målbillede peger frem mod 2020, hvor fællesrådet vil være landets vigtigste base for, og formidler af, relevant og aktuel viden om landdistrikter og yderområder samt være en anerkendt samarbejdspartner blandt alle aktører.

Bindeled

Samtidig ønsker Landdistrikternes Fællesråd at være bindeled mellem beslut-

ningstagere og borgere med interesse i stadig udvikling og forbedring af rammevilkår og lokal kultur.

Samarbejdspartner

Landdistrikternes Fællesråd vil være en naturlig part i lov- og regelarbejdet omkring rammevilkår i landdistrikter og yderområder, samt være repræsenteret i relevante kommissioner og udvalg. Derudover vil fællesrådet være en foretrukken samarbejdspartner blandt en mangfoldig og voksende gruppe af organisationer, virksomheder, offentlige instanser, foreninger og landsbyer, som vil opleve nytteværdi af medlemskab.

Højt aktivitetsniveau

Slutteligt ønsker Landdistrikternes Fællesråd at sikre højt aktivitetsniveau via en solid økonomi skabt ved hjælp af medlemsindtægter, projektaktiviteter, faste offentlige bidrag samt indtægtsdækkende aktiviteter.

5 Strategiske målsætninger

Landdistrikternes Fællesråd har fem strategiske målsætninger, som udstikker retningen for fællesrådets arbejde. De er afsættet, når Landdistrikternes Fællesråd forsøger at påvirke de politiske beslutningsprocesser på en måde,

der tilgodeser et Danmark, der hænger sammen.

Organisering

Landdistrikternes Fællesråd ledes af en bestyrelse med repræsentanter valgt fra alle medlemskategorier, hvoraf formandskabet, der består af formand Steffen Damsgaard og næstformand Grethe Saabye, fungerer som den daglige politiske ledelse. Betjeningen af bestyrelsen og udførelsen af de daglige opgaver varetages af sekretariatet, der er beliggende i Egved.

Sekretariatet, der bl.a. udfører opgaver inden for administration, presse, politikudvikling og projekter, ledes af kontorchef Noa Jankovic. Det udgøres af 9 medarbejdere fordelt i to fagteams: Team Presse, Politik og Jura med chefkonsulent Mette Korsholm som teamleder og Team Administration og Projekter med koordinator Anni Langkjær Sørensen som teamleder.

Medlemsudvikling

Landdistrikternes Fællesråd har i 2018 oplevet en god medlemsfremgang i alle kategorier. I slutningen af 2018 afholdtes et ekstraordinært årsmøde for at sikre vedtægtsmæssig hjemmel for at muliggøre indmeldelse af de lokale aktionsgrupper. Fællesrådet har dermed fem medlemskategorier:

A-medlemmer: Landsdækkende organisationer og foreninger

B-medlemmer: Kommuner og regioner

C-medlemmer: Civilsamfundsorganiseringer på kommunalt niveau

D-medlemmer: Lokale aktionsgrupper

E-medlemmer: Lokalråd, borgerforeninger og lignende

I det kommende år vil Landdistrikternes Fællesråd fortsætte arbejdet med at styrke medlemskredsen for på den måde at styrke organisationens gennemslagskraft.

Lidt historie

Landdistrikternes Fællesråd blev dannet i 1997. Stifterne var Komité for Landsbyer og Landdistrikter, Landsforeningen af Landsbysamfund og foreningen Landsbyerne i Danmark. Baggrunden var en generel interesse, herunder fra Indenrigsministeriets side, for en fællesrepræsentation. Thorkild Ljørring Pedersen var formand for fællesrådet i flere år. Efter ham fulgte Lone Andersen, nuværende viceformand i Landbrug & Fødevarer, mens formanden nu er Steffen Damsgaard.

Fem veje til et Danmark der hænger sammen

1. Gode muligheder for at bo og leve i hele Danmark

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at sikre en positiv udvikling i alle dele af landet med optimale rammer og forhold for bosætning i landdistrikterne. En del af arbejdet består i at italesætte behovet for:

- Bedre finansieringsmuligheder for boliger
- Kollektiv varmeforsyning ved at fastholde grundtilskud til fjernvarmewærker samt sikre fortsat mulighed for kommunegarantier
- Gode økonomiske rammer for landdistriktskommuner, herunder en revision af det kommunale tilskuds- og udligningssystem
- Flere midler til landsbyfornyelse, områdefornyelse og nedrivning i de mindre byer
- En planlov med mulighed for omplacering af boliger i det åbne land, omdannelseslandsbyer og multifunktionel jordfordeling
- En lempelse af visse regler i forhold til eksisterende boliger og anlæg i klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen

2. Bedre rammevilkår for erhvervslivet og flere arbejdspladser i landdistrikterne

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at skabe bedre rammevilkår for iværksættere og de erhverv der fylder meget i landdistrikterne ved at italesætte behovet for:

- Bedre rammer for landbrugs- og fødevarerproduktion
- Flere midler til og lempelse af administrationen af Landdistriktsvækstpilordningen
- Bedre finansieringsmuligheder til investering og udvidelse af erhvervsejendomme
- Et stærkt iværksættermiljø i landdistrikterne
- Bedre rammevilkår for sektoren omkring produktion af vedvarende energi
- Bedre vækstmuligheder for Det Blå Danmark
- Flere midler til LAG/FLAG-ordningerne
- Et stærkt turismegrundlag i landdistrikterne
- En bedre balance i fordelingen af statslige arbejdspladser

3. En sammenhængende infrastruktur, der binder landet bedre sammen

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at styrke infrastrukturen, herunder også den digitale infrastruktur i landdistrikterne ved at italesætte behovet for:

- En hurtig og stabil mobil- og bredbåndsforbindelse i alle landets egne
- Udvikling af det overordnede vejnet og havnene
- Lavere færgetakster og implementering af den trafikale ligestilling
- Bedre mobilitet i landdistrikterne
- Bedre taxidækning i landdistrikterne

4. Flere uddannelsesmuligheder uden for de største byer

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at styrke de nære tilbud som grundskoler og ungdomsuddannelser samt en mere decentral uddannelsesstruktur i forhold til videregående uddannelser ved at italesætte behovet for:

- Gode rammevilkår for lokale grundskoler og ungdomsuddannelser
- En annullering af omprioriteringsbidraget for hele uddannelsesområdet
- En revision af taxametersystemet og øget grund- og udkantstilskud
- Ligestilling af institutioner, herunder i forbindelse med fusioner
- Kapacitetsloft og elevfordeling på ungdomsuddannelserne
- En efterspørgselsdrevet dimensionering, der kan øge søgningen til institutioner i landdistrikterne
- Flere decentrale videregående uddannelser i landdistrikterne

5. tryghed og lighed i sundhedsvæsenet, uanset postnummer

Landdistrikternes Fællesråd arbejder for at sikre alle borgere lige adgang til sundhed og tryghed, der er præget af ensartet kvalitet. Det gør vi ved at italesætte behovet for:

- Lige adgang til sundhedstilbud, uanset postnummer
- Bedre forhold og incitamenter for god lægedækning i landdistrikterne
- Flere apoteker i landdistrikterne
- Stærke lokale sundhedshuse og akuthuse
- Politi i hele landet med nærpolitistationer i lokalområdet

SMVdanmark

Vi skal løfte i flok, hvis vi skal have fokus på SMV'ernes vilkår i hele landet og arbejder vi sammen, går den dagsorden ikke længere tabt

I 2017 tog de en vigtig beslutning om ikke alene at favne håndværksfagenes arbejde. De skulle i højere grad henvende sig til en bredere skare af samtlige små og mellemstore virksomheder i Danmark. Håndværksrådet blev til SMVdanmark, og arbejdet fortsatte med at forbedre vilkårene for både de klassiske håndværksfag og alle mindre erhvervsvirksomheder i hele landet. I daglig tale lukker de huller i loven, der besværliggør det at starte eller bedrive virksomhed og det sker i tæt samarbejde med deres 80 medlemsorganisationer og 18.000 medlemsvirksomheder.

SMVdanmark er medlem af Landdistrikternes Fællesråd og har som en del af Vækstudvalget for nyligt afleveret 18 anbefalinger, der vil skabe vækst i landdistrikterne, til Folketinget. Fonden Håndværkets Hus uddelte i 2018 SMV-prisen til Landdistrikternes Fællesråd som en anerkendelse af, at fællesrådet har "bidraget positivt med at sikre gode vækstforhold for SMV'erne i hele landet – også i Danmarks land- og yderområder". Vi har taget en snak med administrerende direktør, Ane Buch, om samarbejdet.

Hvad betyder det for jeres organisation og virke at være medlem af Landdistrikternes Fællesråd?

Det giver rigtig god mening for os, fordi vi har medlemmer over hele landet. Virksomheder findes både på landet og i byerne og nogle gange er det nogle vidt forskellige problemstillinger, de arbejder med og imod. Vi har brug for partnere til at hjælpe os med at fokusere på vilkårene både i landdistrikterne og i byerne, så vi kan sikre de gode rammer. Den slags opgaver løftes

bedst, hvis vi er mange, der står bag. Vi er ikke kun afhængige af samarbejdet med Landdistrikternes Fællesråd, men hele den platform og de parter, der har det som fokuspunkt i forhold til medlemmerne. Der er en masse andre dagsordener, der forsvinder i de store organisationer, og dem er vi nødt til at gribe, fordi det er dem, der giver mening og involverer vores medlemmer.

Vi tror på, at der er et kæmpe potentiale og idekraft i Danmark blandt de selvstændige og en opfindsomhed, som kan drive dem vidt. Vi har også oplevet, at virksomhederne opnår spændende resultater med eksempelvis Landdistriktsvækstpilot-projektet, der er udarbejdet af Landdistrikternes Fællesråd, Innovationsfonden og os selv. For nogles vedkommende mangler der kun et ekstra lille puf for at få dem til at starte en virksomhed op, og for andre er der nogle strukturelle eller geografiske vilkår, der besværliggør eller ligefrem hindrer dem i processen.

Hvad er den største udfordring i at have en virksomhed i et landdistrikt, som det ser ud nu?

Adgangen til finansiering er stadig et stort problem. Eller rettere manglen på adgang. Det er ikke gratis at starte virksomhed. Der er en finansiel side, der er vigtig at fokusere på og for tiden er det vanskeligt at få lov til at låne midlerne i bankerne. Finansiering er mindst lige så vigtigt som adgangen til nødvendige typer af medarbejdere og nogle, de kan sparre med. Den digitale infrastruktur er mange steder også en forudsætning for at lykkes i sit virke, og i det hele taget er mange virksomheder bygget op omkring digitale kom-

petencer, og det har desværre været en udfordring for mange virksomheder bosat i landdistrikter. Det ser der nu endelig ud til at være kommet en løsning på, og her har det været uundværligt, at det har været en stærk stemme, der har råbt op og sat det på dagsordenen. Med det sagt ser vi også en særlig styrke i landdistrikterne i forhold til det at bedrive virksomhed. Ofte oplever vi en langt større selvstændighedskultur. Denne gør det lettere i forhold til, at flere har lyst til at starte virksomhed op, og for de interesserede er der flere at spejle sig i. Vi oplever også, at der for vores medlemmer i landdistrikterne opleves en langt større forståelse for at hjælpe hinanden, og forhåbentligt kan dette udnyttes ved at styrke og fokusere derpå. Men det gør vi jo også kun ved at kunne snakke sammen på tværs af organisationerne, og der oplever vi, at der er interesse og velvillighed i Landdistrikternes Fællesråd til også at fokusere på de uundværlige styrker.

Hvordan vurderer I samarbejdet med Landdistrikternes Fællesråd i det forgangne år?

Det har været et rigtig vigtigt samarbejde for os og for at skabe vækst i erhvervsvirksomheder, at vi har udarbejdet '5 veje og 18 anbefalinger til mere vækst på landet' sammen med Landdistrikternes Fællesråd og kunnet aflevere det til Folketinget. Det samarbejde har vi været meget glade for. Vi er så stolte af, at det er kommet på dagsordenen, og vi kan mærke, det har vækket overraskelse, at det er så bred en gruppe, der står bag udarbejdelsen.

Lolland Kommune

Der er blevet banket på de rette døre og talt med de rette mennesker – og lige pludselig har vi en følelse af at være inde i varmen

Lolland har masser af frie vidder, og energien fra vindmøller har gjort dem til en af de grønneste kommuner i Danmark. Lolland producerer hele syv gange mere energi fra vindmøller, end de selv kan nå at forbruge, men det skyldes også, at der efterhånden er blevet rigtig god plads på Lolland. Et mærkbart fald i befolkningstal og en kedelig kurve, der endnu ikke er knækket, har gjort sit for de frie vidder og energibesparende huse. Holger Schou Rasmussen, borgmester i Lolland Kommune, fortæller, hvad kommunen får ud af sit samarbejde med Landdistrikternes Fællesråd.

Som landdistriktskommune har vi de udfordringer og gevinster, der følger med at være sådan en. Hele vores struktur er bygget op omkring et landbrugssamfund, og det er der ulemper forbundet med i en tid som nu, selvom behovet ingeniende er blevet mindre. Vi oplever, at centraliseringen er gået hårdt ud over vores samfund på Lolland, der nu kæmper med at kunne tilbyde vores borgere noget så essentielt som sundhedspersonale, hvis de bliver syge. Samarbejdet med Landdistrikternes Fællesråd har været det eneste rigtige for os og vi har oplevet, at det virkelig kan rykke noget på Christiansborg, når budskabet bliver fremsagt i fællesskab med en stærk aktør. Det Landdistrikternes Fællesråd gør, taler lige ned i vores dagsorden.

Hvad er det for en dagsorden?

At sikre liv i landdistrikterne, der ellers bukker under for centraliseringen. Danmark er et lille land, og vi kan ikke alle sammen leve i byerne – vi er også enige om, at det heller ikke er løsningen. Men der er en opfordring og et ønske om, at man fra politisk side bliver bedre til at lære noget af de hidtidige resultater og formår at koncentrere det om at beskytte og værne om landdistrikterne, der er helt afgørende for vores velfærdsfaciliteter og vores samfund. Vi ser bare alt for tit, at de små stemmer bliver overset og glemte. Selvfølgelig skal det være muligt at bo på Lolland og leve et liv uden at bruge dagevis på at rejse frem og tilbage og der er vores infrastruktur altså bare en udfordring. Vores mål er at få flere attraktive jobs og uddannelser, fordi de er trods alt afgørende for bosætningen, og der kræver det politisk et fokus. Der ligger så meget arbejde i at løfte de vigtige landdistriktsområder, som virkelig er blevet mærkbart bedre i takt med, at der er flere om at tale den fælles sag.

Hvad betyder samarbejdet med Landdistrikternes Fællesråd i den forbindelse?

At alle de her ting kommer på dagsordenen. Vi har oplevet, at Landdistrikternes Fællesråd er helt enormt synlige og går til politikerne på en vel fungerende og konstruktiv måde, hvor

der findes fælles fodslag. Det bliver ikke gået til Christiansborg udelukkende med kritik og skæld ud, men med en masse gennemarbejdede og konstruktive forslag og ønsker om et nyttigt samarbejde. Der er blevet banket på de rette døre og talt med de rette mennesker – og lige pludselig har vi en følelse af at være inde i varmen på trods af at være et landdistrikt.

Samtidigt står der i Landdistrikternes Fællesråd en stærk bestyrelse og stærke repræsentanter for os, og vi har indtil videre fået det, vi havde håbet på. Snakken om centralisering og decentralisering er kommet mærkbart højt op på dagsordenen, og der er skabt en bevidsthed om, at strukturreformerne fra 2006 har haft en ødelæggende effekt for eksempelvis Lollands samfund. Man kan ikke bare rykke alt mod de fem største byer i Danmark, men skal se Danmark som et stort fællesskab, hvor det er nødvendigt med visse statsfinansierede områder. Man taber mere på den lange bane ved ikke at fokusere på dette. Pengene skabes i produktionsdanmark, og det er Landdistrikternes Fællesråd med til at øjne mulighederne for at udvikle.

LAG MANK

Vi udvikler og støtter innovative projekter, der gør en forskel – alligevel ved vi ikke, om vores program får lov at leve

I et bindingsværkshus på toppen af en lille bakke i Måle, er der sat et skilt ud til vejen. ”Økologisk nybagt brød og kage” står der, og indenfor findes Fyns hyggeligste bagerbod. Der er plads til 20 siddende gæster, og det hele æltes og langes over disken af familien Haarder og Meisl selv. I 2014 fik de del i den pulje på 3,2 millioner fra EU og Erhvervsstyrelsen, som den lokale aktionsgruppe LAG MANK årligt har at gøre godt med. De lokale aktionsgrupper kan med puljen give tilskud til at starte eller udvikle en lille virksomhed, skabe aktiviteter for turister, udvikle kultur- og fritidstilbud eller lave små naturprojekter. I dag går bagerboden strygende (man fristes til at sige ”som varmt brød”), men i 2014 skulle der finansiering til, hvis projektet skulle realiseres. Og det ville banken ikke være med til.

LAG MANK, der dækker Middelfart, Assens, Nordfyn og Kerteminde kommuner, så potentialet i salg af kanelsnegle og godt brød til de mange turister, der valfarter til Fyns Hoved året rundt. Det skaber masser af liv og arbejdspladser i landsbyen.

**Koordinator for LAG MANK,
Anders Holmskov, fortæller:**

De lokale aktionsgrupper er sat i verden for at bidrage til udviklingen i vores landdistrikter. Ud fra den lokale virkelighed, udarbejder vi udviklingsstrategi, som matcher de styrker og svagheder, vi som borgere møder i vores hverdag. Med andre ord arbejder vi for at frigøre de lokale potentialer for derved at ska-

be arbejdspladser og udvikle rammerne omkring det at bo i landdistrikterne. Vi er en af få puljer, der kan give direkte støtte til etablering eller videreudvikling af virksomheder. Vores støtte kan f.eks. gå til indkøb af udstyr og inventar, ombygninger og markedsføring, og så bidrager vi også med vores ekspertise og lokalkendskab.

Du siger i støtter med ekspertise – hvordan hjælper i udover at støtte med økonomisk kapital?

Først og fremmest støtter vi økonomisk, men sammen med lokale erhvervskontorer er vi en aktiv del af projektudviklingen. Vi har et godt samarbejde, hvor vi med hver vores kompetencer og ressourcer arbejder med ansøgerne for at optimere koncepter, som så i nogle tilfælde ender med en ansøgning til os. Med 30 lokale aktionsgrupper i landet med hver deres udviklingsstrategi er det forskelligt, hvilke indsatsområder man arbejder med lokalt. I LAG MANK har vi siden 2014 prioriteret erhvervsudvikling særlig højt med fokus på udvikling af fødevarerklngen og naturturisme. Med kun to indsatsområder oparbejder vi hurtigt et godt lokalkendskab og et stærkt netværk, hvilket er helt afgørende for at finde løsninger, og se de oplagte samarbejdsmuligheder og bidrage til at skabe synergier.

Hvorfor er der et behov for de lokale aktionsgrupper i landdistrikterne?

LAG-ordningen er en særlig konstruktion. Det er hverken embedsmænd eller politikere, der beslutter, hvad pen-

gene skal bruges til. Det er borgere, foreninger og erhvervsliv, der bestemmer. Vi kalder det ”Bottom up”, fordi beslutningerne bliver taget helt herude, hvor man ved, hvor skoen trykker. Dertil kommer hele problematikken omkring besværlighederne med lånefinansiering i landdistrikterne. Den problemstilling gælder både for lokale iværksættere, og de foreninger, der sætter initiativer i gang i landsbyerne. Her spiller LAG'en en vigtig rolle, idet vi kan komme med op til 50 pct. af projektfinsieringen og medvirke til at blåstemple projektet. Så kan resten måske skrubes sammen ved egen opsparing, banken eller crowdfunding.

Hvorfor blev i medlem af Landdistrikternes Fællesråd?

Vi manglede et fælles talerør. Som 26 lokale aktionsgrupper - 29 med fiskeriaktionsgrupperne - stod vi uden et fælles talerør. Det har vi savnet løbende i forhold til at få vores historier fortalt og få vist problematikkerne i landdistrikterne. Vi kan hurtigt drukne. Nok får vi historierne ud lokalt, men at komme på den nationale dagsorden har vi ikke været gode til. Vi har masser af eksempler og gode historier på, hvordan LAG'erne bidrager til at udvikle og understøtte innovative projekter, der gør en forskel. Landdistrikternes Fællesråd og de lokale aktionsgrupper er dermed et godt match for hinanden, fordi vi på hver vores måde arbejder med de samme problematikker.

Landsbygruppen Thy

Hvis alle bare drøner ind til storbyen, så dør landsbyerne

Har du nogensinde hørt om LD Auto Aps? Hvad med Shashimi Royal eller Dansk Anodiserings industri? Det er blot nogle af de virksomheder, der enten har udviklet eller etableret helt nye domiciler i Thisted Kommune og dermed er blandt de i snit 25 virksomheder, der opretter sig med CVR-nummer hver måned i Thy. I de seneste år har de oplevet en imponerende stigning i antallet af iværksættere, og de er sluppet billigt omkring mange af udfordringerne som landdistriktskommune, fortæller formanden for Landsbygruppen Thy, Lars Peter Kjær Christensen.

Det giver liv til området i Nordvestjylland. Særligt oplever han, at iværksætteriet tilsyneladende har en forkærlighed for de stedbundne ressourcer som fødevarer og design, og det glæder ham:

Det er særligt dejligt, når vi ser, at iværksætteri starter deres egen virksomhed op. Det giver liv og udvikling for den enkelte, og er et bevis på, at man godt kan leve i landsbyen og have et godt liv. Vi har en af de største procentdele af iværksættere i Thy, og sær-

ligt flere og flere unge får mod på livet som iværksætter. Hvis alle bare drøner ind til storbyen, så dør landsbyerne jo, fortæller han.

Men positiviteten skyldes ikke alene de nystartede virksomheder. I Landsbygruppen Thy arbejder de aktivt på at holde gang i udviklingen, beskæftigelsen og se de muligheder, der findes lokalt, regionalt og nationalt. Landsbygruppen Thy består af formand Lars Peter Kjær Christensen, næstformand Jeanette V.T. Klitgaard-Lund og fem medlemmer, samt to suppleanter.

Hvad går jeres arbejde ud på?

Vi er en paraplyorganisation for samtlige beboerforeninger i hele Thisted Kommune, Thy og Hannæs. Vi prøver at få nogle temaer på dagsordenen, skabe synlighed og fællesskab. Vi har eksempelvis sørget for, at der nu findes en fond på en halv million fra Thisted Kommune, hvor der kan søges penge til forskellige projekter. Tidligere har vi vurderet, hvad pengene skulle gå til, men organiseringen er blevet

anderledes, så nu må vi se, hvad der sker fremadrettet. Vi har fået den halve million på dagsordenen igen, og hvem der uddelegerer dem, det er sådan set mindre relevant.

Hvad betyder samarbejdet med Landdistrikternes Fællesråd?

I det hele taget mener vi jo, at vi taler den samme sag – Landdistrikternes Fællesråd formår bare at løfte den til et større plan. For beboerne i vores distrikt betyder det, at beboerforeningen varetager deres interesser i det lille område, vi gør det på et lidt større plan, mens Landdistrikternes Fællesråd sætter det på landsplan og får politikerne på Christiansborg i snak. Vi får en del ud af det samarbejde, fordi vi oplever, at emnerne får opmærksomhed på en højere dagsorden, men vi får også inspiration til vores arbejde den anden vej. Qua samarbejdet med Landdistrikternes Fællesråd hører vi jo hvad de for eksempel laver på Lolland og på Djursland, som vi kan bruge til inspiration. Det har flere gode effekter for os.

Hovedaktiviteter og indsatser i 2018

Landdistrikternes Fællesråd arbejder med landdistriktsudvikling på to niveauer. Et overordnet politiske niveau, der skal sikre bedre rammevilkår – og et borgernært tiltag, der skal motivere de enkelte lokalsamfund til selv at skabe udvikling. Vores hovedaktiviteter er derfor opdelt under henholdsvis politisk interessevaretagelse, projekter og øvrige tværgående indsatser.

Politisk interessevaretagelse

Den politiske interessevaretagelse er koncentreret om at styrke grundlaget for at borgere og virksomheder kan bo, leve og arbejde i alle dele af landet, uanset postnummer. Det gør vi dels gennem en konkret politisk indsats overfor politikere og embedsmænd på Christiansborg og i ministerier og styrelser, og dels ved en løbende informationsindsats for at sikre en bred folkelig opbakning og anerkendelse af landdistrikternes kvaliteter, muligheder og udfordringer.

Flytning af statslige arbejdspladser, Bedre Balance II

Det har været en prioritet for Landdistrikternes Fællesråd at sikre en bedre balance i fordelingen af statslige arbejdspladser. Fællesrådet har derfor arbejdet målrettet for at italesætte behovet for yderligere flytninger af statslige arbejdspladser og har blandt andet afholdt møder med ministre

og folketingsmedlemmer, organiseret høringer og konferencer samt deltaget aktivt i den offentlige debat for at fastholde et nødvendigt fokus på behovet for en vedvarende indsats. Derfor vakte det glæde, da regeringen i januar 2018 offentliggjorde anden flytterunde, kaldet Bedre Balance II, som indbefattede etablering af ca. 4.000 statslige arbejdspladser og 10 uddannelsesstationer uden for de største byer. Over halvdelen af fællesrådets medlemskommuner modtog arbejds- og uddannelsespladser i forbindelse med udflytningen.

Mediedækning

Mediedækningen af de danske landdistrikter har i årevis været præget af en negativ terminologi. På den baggrund gik 35 borgmestre og formanden for Landdistrikternes Fællesråd i rette med mediedanmarks dækning af landdistrikterne. Det har betydning for udviklingsmulighederne, hvordan vi taler om de danske landdistrikter, fastslog de i et åbent brev til kulturminister Mette Bock (LA), som Jysk Fynske Medier bragte. Efterfølgende afholdte Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer en høring om mediedækning og public service i Landdistrikternes Fællesråds Rådssal i Egtved, hvor ministeren og relevante interessenter deltog. Landdistrikternes Fællesråd fik samtidig udarbejdet en menings-

måling af YouGov, der viste, at 36 pct. af danskerne mener, at de landsdækkende public service-medier fremstiller landdistrikterne mere negativt end fortjent. Derudover deltog fællesrådet aktivt i den offentlige debat og afholdt møder med kulturministeren og ordførerne. Her foreslog fællesrådet, at den regionale og lokale nyhedsformidling, herunder TV 2-regionerne, skulle styrkes samtidig med at flere mediarbejdspladser skulle ud af hovedstaden og DR's regionale dækning styrkes i distrikterne på radio og tv. Disse elementer indgik i den medieaftale, regeringen og Dansk Folkeparti indgik i juni 2018.

Mobil- og bredbåndsdækning

En god mobil- og bredbåndsdækning i alle dele af landet er en afgørende forudsætning for såvel bosætning som erhvervsudvikling, vurderer Landdistrikternes Fællesråd. I løbet af året har fællesrådet arbejdet på at styrke udrolningen af digital infrastruktur i landdistriktskommunerne. Der er indleveret indspil til Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet i forhold til moderniseringen af teleforliget, hvor Landdistrikternes Fællesråd understregede behovet for at stille højere dækningskrav i forbindelse med kommende frekvensauktioner samt at øge og målrette den statslige bredbåndspulje, så den i højere grad gavner land- og

yderkommuner. Fællesrådet har endvidere arbejdet for bedre og klarere rammer for kommunernes dækningskrav i underforsynede områder. Elementerne indgik i den telepolitiske aftale, alle Folketingets partier indgik i maj 2018.

Strandbeskyttelseslinjen

Folketinget vedtog i 2017 lovforslag om ændring af lov om naturbeskyttelse, der indeholder nye muligheder inden for strandbeskyttelseslinjer. Lovforslaget indebærer blandt andet at borgere og virksomheder har fået nye muligheder for at etablere visse anlæg og indretninger inden for klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen. Landdistrikternes Fællesråd oplever imidlertid, at reglerne administreres for restriktivt. En linje på 300 meter fra kysten og ind på land, har negativ betydning for øerne, herunder i særdeleshed småøerne, hvor der kun vil være et lille areal tilbage på midten af øen, når de 300 meter er fjernet fra ligningen. Strandbeskyttelseslinjen har en tilsvarende begrænsning på kystnære områder og havneområder på fastlandet. Det bremser ikke kun erhvervsudvikling og turisme, men også for bosætning i kystnære landdistrikter. Fællesrådet deltager derfor i relevante møder med politikere og ministerier for at sikre en snarlig evaluering af loven, hvor relevante tilpasninger og lempelser bør implementeres.

Levedygtige landsbyer

Mere end 1 mio. danskere bor i dag i landsbysamfund med op til 1.000 indbyggere. Det er derfor nødvendigt med fornyet fokus på landsbysamfundene. Udvalget for levedygtige landsbyer, der blev nedsat i juli 2017 som en del af den politiske aftale om modernisering af planloven, aflagde i april 2018 en rapport til regeringen. Landdistrikternes Fællesråds formand var en del af udvalget, som kom med 17 konkrete

anbefalinger til at flere landsbyer kan blive levedygtige, f.eks. en tættere dialog mellem kommune og lokalsamfund, bedre digital infrastruktur, flere midler til landsbyfornyelse og en udvidelse af BoligJobordningen. Derudover foreslog udvalget, at der i områder med betydelige udfordringer (kommunalt udpegede rekonstruktionsområder, red.) skal være adgang til et katalog af særlige indsatser, der skal understøtte områdets udvikling. Landdistrikternes Fællesråd har i løbet af 2018 arbejdet på at udbedre kendskabet til udvalgets rapport ved at afholde høring i samarbejde med Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer, udgive informationsmateriale og indgå i dialog med kommuner og lokalsamfund om det videre arbejde med udmøntningen af anbefalingerne.

Finansiering af boliger og erhvervsjendomme

Flere får ja til lån, men det er stadig svært at optage lån visse steder i landet. Landdistrikternes Fællesråd, har derfor sat fokus på udfordringer i forbindelse med finansiering af boliger, erhvervsjendomme og selvejende kultur- og uddannelsesinstitutioner uden for de større byer. Der opleves typisk udfordringer i forhold til boliger, dagligvarebutikker, private grundskoler, håndværkere samt en række små og mellemstore virksomheder. Der er samtidig en oplevelse af, at visse regler strammes op, hvorfor finansiering i landdistrikterne er mere vanskelig end i andre dele af landet. Landdistrikternes Fællesråd har peget på, at der er brug for en evaluering af, om de anbefalede tiltag fra Udvalget om finansiering af boliger og erhvervsjendomme (Michael Møller-udvalget) er blevet implementeret hos banker og realkreditselskaber, og deltaget i møder med Finanstilsynet, Finans Danmark, Lokale Pengeinstitutter, Vækstfonden og Erhvervsministeriet. Endelig har fællesrå-

det anbefalet, at regeringen nedsætter et udvalg, der skal arbejde for bedre finansieringsmuligheder i landdistrikterne.

Ungdomsuddannelser

Adgang til ungdomsuddannelser er en forudsætning for vækst og udvikling især i landdistriktkommunerne. De unges valg af ungdomsuddannelse hænger ofte sammen med afstanden til uddannelsesinstitutionen og de gymnasiale ungdomsuddannelser og grundforløbene til erhvervsuddannelser bør derfor have en bred geografisk dækning og udbuddet må ikke forringes. Landdistrikternes Fællesråd har agiteret for at forhøje udkants- og grundtilskuddet og annullere omprioriteringsbidraget, hvilket vil hjælpe de udfordrede institutioner i landdistrikterne. Derudover har fællesrådet peget på, at barrierer for at fusionere på tværs af de almene gymnasiale uddannelser og de erhvervsrettede uddannelser bør fjernes og institutionerne ligestilles. Landdistrikternes Fællesråd har i årets løb afholdt møder med relevante uddannelsesorganisationer og ordførere på området.

Grænsehandel

Grænsehandel er stadig en stor udfordring for de mindre dagligvarebutikker i landdistrikterne, der går glip af store omsætninger hver dag. Landdistrikternes Fællesråd har derfor sammen med interesseorganisationerne Nærbutikernes Landsforening, Dansk Erhverv, De Samvirkende Købmænd og Vin- og Spiritusorganisationen i Danmark indgået en fælles alliance for at sætte fokus på behovet for lavere afgifter på grænsehandelns magnetvarer som alkohol og slik, der kan trække mest mulig handel tilbage til Danmark. Som en del af finansloven afsatte regeringen og Dansk Folkeparti 70 mio. kr. i 2019, 90 mio. kr. årligt i 2020 og 2021 og 85 mio. kr. i 2022 til lempelser på magnetvarer. Regeringen og Dansk Folkeparti

nedsatte ligeledes vinafgiften. Udover deltagelse i alliancen har Landdistrikternes Fællesråd udgivet et politikpapir på området samt deltaget i et møde med skatteministeren.

Det nære og sammenhængende sundhedsvæsen

Det er afgørende at sikre et nært og sammenhængende sundhedsvæsen med læge- og apoteksdækning i hele Danmark. Landdistrikternes Fællesråd har derfor i årets løb haft møder med en række aktører inden for sundhedsvæsenet for at styrke forudsætningerne for at forbedre adgangen til god og ensartet behandling uanset postnummer. Fællesrådet har endvidere deltaget aktivt i den offentlige debat og afholdt møder med relevante ordførere fra partierne forud for regeringens sundhedsudspil.

De kommunale udlignings- og tilskudsordninger

Det nuværende udligningssystem sikrer på ingen måde grundlaget for ensartet service for borgerne uanset hvor i landet, de bor. Den svære økonomiske situation i landdistrikterne svækker den borger-nære kernevelfærd og kan betyde lukning af skoler og daginstitutioner, ringere ældrepleje og dårligere infrastruktur. Når man sammenligner de 34 kommuner fra hovedstadsudligningen med resten af landets kommuner, viser det sig, at borgerne uden for hovedstadsområdet tjener mindre og betaler en større del i skat. Samtidig er landdistriktskommunerne udgifter til overførselsindkomster højere, mens de bruger færre penge på ældre, skoler og daginstitutioner. Derfor har Landdistrikternes Fællesrådet arbejdet for, at en kommende udligningsreform skal sikre en øget landsudligning og medvirke til et Danmark, der hænger sammen. Fællesrådet har været i tæt dialog med partiernes finans- og kommunalordførere samt deltaget aktivt i den offentlige debat i forbindelse med forhandlingerne. Derudover har Landdistrikternes Fællesråd arbejdet på at den fejl som de seneste par år har betydet, at flere kommuner har tabt på at udlændinges uddannelsesniveau ikke er indgået i beregningen af udligningen, bliver rettet op og kompensert. Det er

særligt landdistriktskommunerne, der har mistet støtte til fordel for de større bykommuner.

Landdistriktpuljen og De Lokale Aktionsgrupper (LAG/FLAG-ordningerne)

Midlerne til landdistriktsudvikling er svundet ind de senere år. LAG-midlerne er blevet reduceret med en tredjedel i årene frem mod 2020, og Landdistriktpuljen er ikke blevet forhøjet nævneværdigt i flere år. Landdistriktpuljen ligger under Erhvervsministeriet og var på finansloven 2018 sat til 23,6 mio. kr., der fordeles på tre projektyper; Forsøgs-, forsknings- og informationsprojekter samt projekter til de små øer. Lokale aktionsgrupper (LAG/FLAG-ordningerne) er lokalt forankrede foreninger, som skaber udvikling og innovation i lokalsamfundene ved at tildele EU-finansierede tilskuds-midler til projekter, der lever op til den lokale aktionsgruppes udviklingsstrategi. V-regeringen omprioriterede i 2015 Landdistriktsprogrammet, hvilket medførte en beskæring på 30 pct. på LAG-ordningen. Landdistrikternes Fællesråd mener, at projektmidlerne nu er så små, at de ikke i tilstrækkelig grad kan være med til at sikre en bæredygtig udvikling på øerne og i landdistrikterne. Derfor har fællesrådet arbejdet målrettet for at sikre en bred politisk opbakning til at prioritere flere midler til såvel Landdistriktpuljen som De Lokale Aktionsgrupper. Formanden for Landdistrikternes Fællesråd og Formanden for Sammenslutningen af Danske Småøer har på den anledning skrevet en fælles kronik om emnet, som dannede baggrund for et samråd i Folketinget. Derudover har fællesrådet i samarbejde med De Lokale Aktionsgrupper organiseret politikerbesøg til projekter rundt i landet.

Landdistriktsvækstpilotordningen

I maj 2018 sendte Akademikerne, SMVDanmark og Landdistrikternes Fællesråd et fælles brev til regeringen med appel om at styrke Landdistriktsvækstpilotordningen. Vækstpilotordningen drives af Innovationsfonden og giver mulighed for, at små og mellemstore virksomheder i landdistrikterne kan

søge tilskud til at ansætte en højtuddannet medarbejder til et udviklingsprojekt i op til to år. I de seneste år er midlerne i ordningen imidlertid blevet opbrugt hurtigt samtidig med at kravene for støtte er blevet strammet. På baggrund af den fælles henvendelse fra de tre organisationer besluttede regeringen at tilføre 10 mio. kr. yderligere til ordningen. Organisationerne har samtidig afholdt møder med Innovationsfonden med henblik på at smidiggøre de krav til virksomhederne, ordningen omfatter.

By- og områdefornyelse

Det er afgørende at forbedre selve bygningsmassen samt arealerne mellem bygninger uden for de store byer. Mens der i løbet af 80'erne og 90'erne blev brugt mange milliarder på at gennemføre byfornyelse i de større byer, herunder ca. 85 mia. kr. i hovedstaden, er der aldrig skabt den samme oprydning og forskønnelse af åbne bymiljøer i de mindre samfund. Landdistrikternes Fællesråd har derfor arbejdet for, at der skal afsættes markant flere midler til formålet i tråd med anbefalinger fra Udvalget for levedygtige landsbyer, der lagde op til, at der skulle afsættes minimum 330 mio. kr. årligt i en tiårig periode.

Taxidækning

Der er kommet en nye taxilov, der moderniserer taxierhvervet. Landdistrikternes Fællesråd er bekymret for taxidækningen uden for de største byer som følge af de lempede regler. Med henblik på at evaluere, hvordan de nye rammebetingelser på taxiområdet understøtter taxidækningen i landdistrikterne, har Landdistrikternes Fællesråd og Dansk Persontransport (tidligere Dansk Taxi Råd) nedsat en arbejdsgruppe, der frem mod den første evaluering af loven og fortløbende, monitorerer udviklingen og kommer med input til initiativer, der kan understøtte en bedre taxidækning i landdistrikterne, hvis det viser sig nødvendigt. Arbejdsgruppen består af borgmestre fra Ærø og Næstved kommune samt taxivognmænd fra forskellige dele af landet.

Grundtilskud til fjernvarmeværker

Landsbyer med kollektiv varmeforsyning er mere attraktive for bosætning og virksomheder end landsbyer med individuel forsyning. Derfor bekymrer det Landdistrikternes Fællesråd, at det såkaldte grundbeløb, der er en kompensation, fjernvarmeselskaberne har modtaget for at producere el på kraftvarmeværkerne og holde hånden under forsyningssikkerheden på elmarkedet, bortfalder. Sammen med Dansk Fjernvarme har Landdistrikternes Fællesråd i medierne og overfor politikere på Christiansborg sat fokus på de negative konsekvenser for borgere og virksomheder i landdistrikterne, der betyder høje prisstigninger.

Udvidelse af sømandsskatten (DIS-ordningen)

Dansk skibsfart har vind i sejlene og Danmark rykker frem på listen over de største søfartsnationer. Det smitter af på land- og yderområderne, når søfarten klarer sig godt, mener Landdistrikternes Fællesråd, der har rost regeringens vækstplan for Det Blå Danmark og, i samarbejde med Danske Rederier, arbejdet for at sikre bedre rammebetingelser for søfarten og hele den maritime klynge. Baggrunden herfor er, at det sikrer arbejdspladser og bosætning i landdistrikterne, hvor mange søfolk bor. Derfor var et af de elementer i vækstplanen, der vakte særlig stor glæde, at ansatte på skibe i offshore-

industrien omfattes af den såkaldte sømandsskatteordning, der blev vedtaget i forbindelse med finansloven. Ordningen sikrer en mere konkurrencedygtig dansk søfart, da rederierne kan aflønne søfolkene med en nettoløn, hvilket sænker omkostningerne. Det er positivt, fordi det forbedrer konkurrencebetingelserne for danske rederier, hvilket er nødvendigt for at fastholde og tiltrække skibe under dansk flag og dermed arbejdspladser og bosætning i hele landet.

Erhverv, der fylder meget i landdistrikterne (Vækstudvalget)

Det er afgørende, at der stilles skarpt på de erhverv, der fylder meget i landdistrikterne. Sådan lød det fra Vækstudvalget for erhverv i land- og yderområderne, som i december 2018 præsenterede 18 konkrete anbefalinger til politikere på Christiansborg. Vækstudvalget, der er nedsat af Landdistrikternes Fællesråd og som bestod af interesseorganisationerne Landbrug & Fødevarer, Danske Rederier, HORESTA og SMVDanmark, har siden 2017 arbejdet på at identificere, kategorisere og analysere udfordringer og vækstbarrierer for små og mellemstore virksomheder i landdistrikterne, som gennem politiske tiltag kan vendes til muligheder og vækst til gavn for hele landet. Det mundede ud i en rapport med fem veje og 18 anbefalinger til, hvordan politikere kan skabe bedre

rammebetingelser for erhverv i landdistrikterne. Blandt anbefalingerne er bedre adgang til finansiering, styrket konkurrenceevne og bedre muligheder for rekruttering af kvalificeret arbejdskraft. Rapporten fik god mediedækning og blev overdraget til Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer og erhvervsministeren.

Projekter og øvrige tværgående initiativer

For at styrke udviklingen i landdistrikterne deltager Landdistrikternes Fællesråd i samarbejde med organisationer, kommuner og lokalsamfund i konkrete projekter, der fremmer beskæftigelse, erhvervsudvikling samt lokale kultur- og fritidsaktiviteter i landdistrikterne.

Årets Landsby

Sammen med Landsforeningen Landsbyerne i Danmark uddeler Landdistrikternes Fællesråd hvert år den historiske pris til et lokalsamfund, der i særlig grad har gjort sig bemærket og skabt vækst og udvikling lokalt. I 2018, hvor temaet var "Den samarbejdende landsby", skete primæringen i samarbejde med Forenet Kredit, foreningen bag Nykredit og Totalkredit. Fejø i Lolland Kommune blev kåret som Årets Landsby 2018. Baggrunden var blandt andet, at de lokale ildsjæle har vendt afvikling til udvikling og fået 28 nye beboere og 8 nye arbejdspladser på et år.

Den moderne landsby skaber nye erhverv

I projektet arbejder Landdistrikternes Fællesråd og Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning ved Københavns Universitet sammen om at gøre landsbyerne til centrale aktører i den lokale erhvervsudvikling. Projektet forbinder to perspektiver, der ikke normalt forbindes; Landdistrikternes potentialer for nye erhverv og landsbyernes strategiske rolle som entreprenører og miljøer for erhvervsfremme. Landsbyen Vorbasse i Billund Kommune er en del af projektet, som afsluttes i slutningen af 2019 med en manual, der har fokus på udviklingen af nye erhverv med den moderne landsby som hoveddaktør.

Køb Lokalt-dagen

Kampagnen "Sæt pris på din by – Køb lokalt" blev lanceret i oktober 2018 i Holstebro, Hillerød, Assens og Hærvejsklyngen som et samarbejde mellem Landdistrikternes Fællesråd, MobilePay og De Samvirkende Købmænd. Formålet med kampagnen var at styrke bevidstheden om at handle lokalt.

Mikroturisme

Turisme er et afgørende væksterhverv for landdistrikterne i Danmark og det er væsentligt at understrege, at der er gode muligheder for yderligere vækst i turismelateret omsætning og beskæftigelse. Ud over beskæftigelse kan det på sigt også medvirke til øget bosætning.

Landdistrikternes Fællesråd har udarbejdet en sammenfattende analyse af nationale og internationale erfaringer med mikroturisme, der blev støttet af Erhvervsstyrelsen og Vejle Kommune, som understregede, at der findes en underskov af mindre turismevirksomheder, som ikke kan indpasses i de eksisterende strukturer. I 2018 har Landdistrikternes Fællesråd udarbejdet en værktøjskasse til virksomhederne samt afholdt netværksmøder i Vejle, Billund, Odder,

Horsens og Guldborgsund Kommune.

Folkemødet på Bornholm

Folkemødet er et væsentligt virkemiddel i forhold til at skabe politisk og samfundsmæssig opmærksomhed om relevante temaer. Derfor har Landdistrikternes Fællesråd deltaget med egen stand hvert eneste år. I 2018 deltog Landdistrikternes Fællesråd i Folkemødet på Bornholm i et fælles telt sammen med Guldborgsund, Nordfyns, Sønderborg, Varde, Tønder, Skive, Vordingborg, Haderslev, Lolland og Odsherred kommuner samt De Lokale Aktionsgrupper (FLAG/LAG), Benefit4Regions (B4R) og Folketingets Udvalget for Landdistrikter og Øer. I teltet arrangerede de deltagende parter i fællesskab en lang række debatter og oplæg omhandlende udviklingen i landdistrikterne.

Landdistrikternes Fællesråd gentager succesen i 2019 med et fælles telt, hvor Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer samt De Lokale Aktionsgrupper og ni kommuner indtil videre deltager.

Landsbytopmøde

Som opfølgning på Udvalget for levedygtige landsbyers arbejde nedsatte Landdistrikternes Fællesråd et internt udvalg, der ser på, hvilke virkemidler der kan styrke udviklingen i de danske landsbyer, og hvordan anbefalingerne kan udmøntes i praksis. For at få bidrag til det interne udvalgs arbejde afholdte Landdistrikternes Fællesråd et landsbytopmøde med deltagelse af ca. 100 borgere fra lokalsamfund i hele Danmark. Formålet med arrangementet var at skabe debat med nytænkning og løsningsforslag til landsbyernes udfordringer.

Landsbyturné

Udvikling i landsbyerne handler i høj grad om de ildsjæle, der bor og lever i landsbyerne. Landdistrikternes Fæl-

lesråd har derfor været på en turné til en lang række lokalsamfund i hele landet, både for at inspirere til lokaludvikling og informere om Udvalget for levedygtige landsbyers rapport.

Ø-passet

Siden februar 2018 har Landdistrikternes Fællesråd drevet Ø-passet, der er en guide til de danske øer med gode råd, kort og oplysninger om de enkelte øer. Ø-passet blev oprindeligt udviklet i regi af Sammenslutningen af Danske Småøer. Landdistrikternes Fællesråd har i 2018 deltaget i og afholdt en lang række arrangementer, der helt eller delvist har omfattet Ø-passet.

Der har været afholdt en lang række dialogmøder med interessenter og samarbejdspartnere, herunder Færge-sekretariatet, Danske Rederier, Horesta, Dansk Erhverv, VisitDenmark, Dansk Kyst- og Naturturisme. Landdistrikternes Fællesråd har deltaget i forskellige relevante feriemesser i ind- og udland. Det har eksempelvis drejet sig om messen "Ferie for Alle" i Messecenter Herning og messen "Reisen" i Hamborg. Sidstnævnte skete som led i Visit Danmarks markedsføring af Danmark. Desuden har Landdistrikternes Fællesråd uddelt Ø-pas i forbindelse med at pæreskuden fra Fejø lagde til kaj i Nyhavn og været på turné til flere af øerne, herunder Mandø, Fanø, Fur, Samsø, Bornholm, Ertholmene, Omø, Agersø, Orø, Læsø og Egholm.

I slutningen af 2018 fik fællesrådet tilsagn om en uddeling fra Nordea-fondens kystpulje på en million kroner, der blev suppleret af en bevilling på en halv million kroner fra Erhvervsministeriets landdistriktspulje til et nyt projekt, der skal styrke øernes branding og fremme forudsætningerne for turisme, vækst og udvikling. Som en del af projektet lægges der op til at styrke Ø-passet digitale formidlingsplatform og

fællesskabet mellem Ø-passets brugere og lokale entreprenører, og dermed understøtte virksomhedernes arbejde med at udvikle og levere turismeaktiviteter på øerne. Projektet, som vil blive udført i samarbejde med øerne, forventes afsluttet i slutningen af 2019.

MAMBA, Interreg 5B Baltic Sea Region (Østersøprogrammet)

Interreg-programmet for Østersøen fokuserer på udvikling af makroregionen omkring Østersøen, hvilket i alt tæller 11 lande. I perioden 2017-2020 deltager Landdistrikternes Fællesråd i projektet Mamba (Maximised Mobility and Accessibility of Services in Regions Affected by Demographic Change), der blandt andet har fokus på at udvikle en ny digital platform til samkørsel i landdistrikterne.

Benefit4Regions, Interreg 5A Deutschland-Danmark

Interreg 5A Deutschland-Danmark har til formål at fremme vækst og samarbejde hen over grænsen inden for erhverv, beskæftigelse, uddannelse og kultur. I perioden 2016-2019 deltager Landdistrikternes Fællesråd i projektet Benefit4Regions, der er et funktionelt dansk-tysk samarbejde om udvikling

af landdistrikterne på begge sider af grænsen. Projektet bidrager til at bringe nye perspektiver på landdistriktsudviklingen i landdistriktskommunerne f.eks. på baggrund af tiltag frembragt ved hjælp af forskellige cases. Landdistrikternes Fællesråd koordinerer turismecasen, som fokuserer på videns- og erfaringsudveksling mellem turismeaktører og kommuner med henblik på at styrke tiltag målrettet mikroturisme.

Hele Norden Skal Leve

Den nordisk samarbejdsorganisation Hele Norden Ska Leva arbejder for at styrke landdistriktsområdet i Norden. Landdistrikternes Fællesråd har siden netværkets opstart været den danske repræsentant og deltager med viden og erfaringer fra de danske landdistrikter. Der har i 2018 været afholdt et møde i samarbejdsorganisationen.

Regeringens rådgivende udvalg på landdistriktsområdet

Som national sparringspartner for centraladministrationen har Landdistrikternes Fællesråd i mange år været en del af regeringens rådgivende udvalg på landdistriktsområdet (DRUPL). Udvalget rådgiver regeringen og dens ministre i

politiske sager, der har betydning for de danske landdistrikter og yderområder. Det bliver ledet af erhvervsministeren, og der har i 2018 været afholdt et møde, hvor rapporten fra Udvalget for levedygtige landsbyer og regeringens regional- og landdistriktpolitiske redegørelse er blevet drøftet.

Presseindsats

I løbet af 2018 har Landdistrikternes Fællesråd fortsat en aktiv presseindsats. Udover at sørge for kontinuerlig tilstedeværelse i medierne omkring sager, der vedrører de danske landdistrikter, har presseteamet videreudviklet organisationens kommunikation gennem hele året. Pressemeddelelser, debatindlæg og kronikker om aktuelle politiske temaer er blevet suppleret af egenproducerede artikler, nyheds- og baggrundsartikler, der i flere tilfælde har fundet vej ind på siderne i de regionale og landsdækkende aviser.

Medieudtræk for Landdistrikternes Fællesråd viser, at fællesrådet har været citeret i medierne over 3400 gange i 2018.

A professional portrait of Rasmus Jarlov, a man with short, dark hair, wearing a dark blue suit jacket, a white dress shirt, and a red patterned tie. He is looking directly at the camera with a slight smile. The background is a light-colored, textured wall.

Erhvervsminister
Rasmus Jarlov (K)
fortæller om
regeringens initiativer
på landdistriktsområdet.

Fortsat behov for politisk fokus

Hvis du skal gøre status over det forgangne år, hvad er så det vigtigste politiske initiativ i forhold til at skabe udvikling i landdistrikterne?

Regeringen har som et klart mål, at der skal være gode rammer for vækst og udvikling i hele landet. Og det sidste år har et af vores fokusområder blandt andet været at følge op på anbefalingerne fra Udvalget for levedygtige landsbyer.

Lige inden jul fik vi derfor enstemmigt vedtaget en ændring i planloven, der forpligter kommunerne til at tage stilling til landsbyernes fremtidige udvikling. En ændring, jeg mener vil være med til at skabe mere vished for både beboere og erhvervsdrivende i de danske landsbyer.

En anden anbefaling, vi har fulgt op på, er ønsket om at styrke nedrivningsindsatsen i ikke mindst landsbyer og landdistrikter. På finansloven har vi derfor omprioriteret i alt 330 mio. kr., så der i alt er 450 mio. kr. i statslig medfinansiering til nedrivningsindsatsen de næste fire år.

Vi har også gjort det forhøjede befordringsfradrag for pendlere i yderkommuner permanent. På den måde kan man sige, at vi har styrket mulighederne for f.eks. at passe et job i en større by, selvom man har bopæl i en yderkommune eller på en af vores 27 småøer.

Samtidig har vi styrket rammerne for turismen, som er et vigtigt erhverv i landdistrikterne. Vi har f.eks. afsat midler til at sænke el- og elvarmeafgiften

for sommerhuse, ligesom vi har sænket færgetakster for både biler og passagerer uden for højsæsonen. Og så har vi indgået aftaler om at udlægge nye kystnære sommerhusområder, og om at give campingpladserne mulighed for at opstille flere, større og højere hytter uden for strandbeskyttelseslinjen.

Hvilken rolle har landdistrikterne spillet på den politiske dagsorden det seneste år?

De sidste par år har der været en tendens til, at vækst ikke længere er et fænomen, der er forbeholdt de store byer. Et stigende indbyggertal og fremgang på bolig- og arbejdsmarked har været kendetegn i flere og flere kommuner. Og efter mange års fald har der de senere år f.eks. også været befolkningsfremgang på de små øer.

Situationen er med andre ord ikke længere den samme som for ti år siden. Men der er fortsat behov for en politisk indsats for at skabe gode rammer for vækst og udvikling i hele Danmark.

Den positive udvikling og det faktum, at landdistriktpolitikken i dag er indlejret i stort set alle andre politikområder, har betydet, at vi i højere grad er opmærksomme på, hvordan nye politiske initiativer kan være med til at støtte den positive udvikling i landdistrikterne.

Hvordan vil du karakterisere dit og ministeriets samarbejde med Landdistrikternes Fællesråd det forgangne år?

Jeg har været erhvervsminister i ca. ni måneder og har allerede mødt Landdistrikternes Fællesråd ved flere lejligh-

der. Jeg ved også, at der er et frugtbart samarbejde mellem Landdistrikternes Fællesråd og Erhvervsministeriet – ikke mindst Erhvervsstyrelsen.

Én af Landdistrikternes Fællesråds store styrker er at have fingeren på pulsen på landdistriktsområdet. Det skyldes blandt andet en evne til at være nærværende og til stede lokalt. Derfor er jeg også glad for, at Fællesrådet f.eks. har hjulpet Erhvervsministeriet i arbejdet med at få anbefalingerne fra Udvalget for levedygtige landsbyer ud til de mange modtagere, der har fordel af at kende dem.

Hvad er ifølge regeringen de væsentligste indsatsområder vedrørende landdistrikter i året, der kommer?

Udvalget for levedygtige landsbyer afleverede sine anbefalinger til regeringen i foråret 2018. Det var dels anbefalinger, der var målrettet regeringen, men også anbefalinger til kommunerne og civilsamfundet generelt.

Regeringen har fulgt op på de fleste anbefalinger målrettet staten, men vi vil gerne være med til at følge mange flere af anbefalingerne til dørs.

Der er også et behov for at se på mulighederne for færre, men bedre boliger i det åbne land. Og muligheder for at styrke f.eks. det private og filantropiske engagement, når det kommer til nedrivning af overflødige bygninger i landdistrikterne.

Medlemmerne fik ordet

Landdistrikternes Fællesråd udgiver hver måned serien, Medlemmerne får ordet, hvor ordet gives til medlemskommunerne. Serien sætter fokus på de mange tiltag, kommunerne igangsætter under arbejdet med at udvikle og nytænke måden at føre landdistriktspolitik på. Den kreative problemløsning, nye modeller og overraskende idérigdom er centrum for serien, med hvilken Landdistrikternes Fællesråd håber at videreformidle inspiration til fremtidens landdistriktspolitik.

Vi kan ikke have et samfund, hvor der er enorme forskelle på sundhedsindsatsen, alt efter om man bor på landet eller i byen

I Aalborg Kommune har de sat fokus på sundhed i landdistrikterne og investeret i et nyt mobilt sundhedstilbud, der skal støtte borgerne i de mindste landsbyer.

Mangel på læger og centralisering af sundhedstilbud er en realitet i mange lokalområder. Det skaber både utryghed og frustration for de borgere – især de ældre – der bor i landdistrikterne, og som har svært ved at komme frem til de centrale sundhedshuse.

Det forsøger Aalborg Kommune at ændre på ved at bringe sundheden ud til borgerne i de mindste landsbyer. Med en ny sundhedsbil flytter kommunen sundhedstilbuddene ud til de borgere, der bor længst væk fra tilbuddene og giver dem lige adgang til sundhed.

I dette afsnit har Landdistrikternes Fællesråd givet ordet til Rådmand i Aalborg Kommune Mads Duedahl (V), der fortæller, hvordan kommunen arbejder med udvikling i landdistrikterne.

Hvordan arbejder I med landdistriktsudvikling?

Det er vigtigt, at vi har landdistrikter, der er gode og sunde, men hvis det skal lykkes, så skal vi have fokus på de mennesker, der bor i landdistrikterne og sikre, at de får medejerskab. Det er kernen i den måde vi arbejder med landdistrikterne i Aalborg Kommune. Samskabelse mellem kommunen og borgerne er afgørende for, at vi kan skabe gode rammer, men det er op til borgerne lokalt at fylde rammerne ud. Vi prøver derfor at understøtte og mobilisere lokalsamfundet, så de selv har de ressourcer, der skal til for at løfte lokalområdet, når vi er væk.

Hvad er den største udfordring i forhold til landdistrikterne?

Aalborg er heldigvis en kommune med stor vækst, og det betyder, at rigtig mange landdistrikter har god udskiftning i beboere og tilflytning af unge mennesker. Men der er også demografiske udfordringer, og her er det klart, at vi er nødt til at se på, hvordan vi gør det attraktivt at bo i landdistrikterne. Vi

kan jo ikke holde liv i byernes skoler og købmænd, hvis der ikke er børnefamilier, så derfor er bosætning i tyndt befolkede områder en udfordring, vi hele tiden skal forholde os til.

Hvad gør I fra Kommunens side for at gøre det mere attraktivt at bo i landdistrikterne?

Først og fremmest er det vigtigt i Aalborg Kommune, at vi ikke sænker serviceniveauet drastisk. F.eks. lukker vi ikke skoler i landdistrikterne, medmindre det er meget grelt. Vi ved at skolen, sammen med købmanden og fodboldklubben, er hjertet i mange mindre lokalsamfund, og derfor sørger vi for økonomisk at understøtte vores lokalområder, ved at holde fast i de lokale institutioner decentralt.

Derudover så er der et enormt behov for en bedre sundhedsindsats uden for de større byer. Den demografi vi ser i vores kommune, er meget sammenlignelig med den vi ser i andre dele af landet. De mindst mobile borgere bor i vores landdistrikter, og vi må konstatere,

at hvis busruten eller parkeringsforholdene ikke er de bedste, fordi man skal skifte to-tre gange for at komme ind på sundhedscentret i Aalborg, så har vi tabt fru Jensen på 85 år. Vi er derfor begyndt at arbejde med nye metoder, hvor vi rykker sundhedsindsatsen ud lokalt. Vi har blandt andet fået penge fra satspuljen til at lave en decentral sundhedsindsats, hvor vi har investeret i en lastbil, der kører rundt i vores landdistrikter og tilbyder rehabilitering - vi kalder den "Rehabilen". Det har fungeret rigtig godt, at vi kan være til stedet med en sundhedsindsats helt ude i den allermindste landsby, og det er noget af det, vi i fremtiden skal have mere fokus på i forhold til landdistrikterne. Vi er nødt til at anerkende, at hvis vi skal have lighed i vores sundhedsvæsen, så ingen er bedre stillet i en storby frem for en landsby, så skal vi lave dynamiske og mobile indsatser, så alle borgere får de tilbud, som de har brug for.

Hvad er den vigtigste erkendelse med arbejdet med udvikling i landdistrikterne?

Det er, at ting tager tid, og at kommunen ikke kan komme med en masse visioner og tro at de kan presse det ned over folk. Skal en landsby udvikle sig fra at være passiv til aktiv, og skal den have succes i sin udvikling, så må kommunen aldrig tro, at de skal sætte retningen - det skal være sammen med borgerne. Fra centralt hold kan man hurtigt lave mange forkromede planer for, hvordan udviklingen skal se ud, men det er jo borgernes drømme vi skal tænde, for det er deres arbejdskraft og engagement, vi har brug for. Det er derfor helt centralt for mig, og en vigtig læring jeg har haft i mine 5 år som rådmand, at hvis man skal udvikle et område, så er man nødt til at tale til borgernes drømme og ambitioner, for det er igennem dem udviklingen ske.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Jeg synes, at de kan lade sig inspirere af den måde, vi altid har borgerne i fokus og centrum for det arbejde, vi laver. Vi går helt strategisk i dialog med borgerne og får dem mobiliseret, inden vi begynder arbejdet, så de, den dag vi ikke er der længere, har en arbejdsgruppe til at tage over. Og så mener jeg, at det er vigtigt, at vi begynder at se på, hvordan sundhed i landdistrikterne skal udfolde sig, for der ligger en enorm udfordring for de mange ældre mennesker, der bor langt fra de nuværende sundhedstilbud. Vi kan ikke have et samfund, hvor der er enorme forskelle på sundhedsindsatsen, alt efter om man bor på landet eller i byen. Det vil afskrække mange fra at flytte ud i landet, og det bliver kommunerne nødt til at forholde sig til.

Det kan faktisk lade sig gøre at tiltrække internationale virksomheder til landdistrikterne

I Skive Kommune har de vendt afvikling til udvikling og skabt en ny grøn profil, der skal sikre arbejdspladser i landdistrikterne.

Finanskrisen ramte hårdt i Skive Kommune. Produktionsvirksomheder blev tvunget til nedskæring eller afvikling, og arbejdsløsheden voksede. Siden har kommunen forsøgt at vende udviklingen og satset på en ny grøn profil, der skal tiltrække virksomheder til området og skabe arbejdspladser til gavn for hele kommunen – også i landdistrikterne.

I dette afsnit giver Landdistrikternes Fællesråd ordet til borgmester Peder Christian Kirkegaard (V), der fortæller, hvordan Skive Kommune har arbejdet med landdistriktsudvikling siden krisen i 2008.

I ser jer selv som en landdistriktskommune – hvad betyder det for jer, at I har så stor en andel landdistrikter?

Vi oplever det som en stor kvalitet, at

vi har en kommune, der både indeholder en købstad og store områder med landsbyer og lokalsamfund. Vi vælger derfor at se det som en kvalitet, at kommunen kan tilbyde næsten hele paletten, i forhold til hvor man vil bo og leve sine drømme ud.

Hvordan arbejder I med landdistriktsudvikling?

Vi har særlig fokus på, at vi har en købstad med et rigtig stort opland. Faktisk er det sådan at ud af kommunens godt 46.000 indbyggere bor omkring 20.000 i Skive by, mens 26.000 bor i oplandet. Det er derfor vigtigt, at vi skaber rammebetingelserne og mulighederne for, at vores lokalsamfund kan udvikle sig. Det gør vi blandt andet gennem vores landsbyudvalg, som vi har haft siden etableringen af storkommunen tilbage i 2007.

Hvad er jeres største udfordring?

Efter finanskrisen i 2008 måtte vi erkende, som et område med rigtig mange produktionsvirksomheder, at krisen

havde ramt rigtig hårdt. Mange af vores indbyggere var nødt til at søge andre steder hen for at få job, og det var med til at forstærke fraflytningen, samtidig med at færre flyttede hertil. Den udvikling har vi heldigvis fået vendt, og selvom at vi efter finanskrisen havde en arbejdsløshed på knap 9 pct., så har vi i dag en arbejdsløshed på 2,5 pct.

Hvordan har I vendt udviklingen?

Vi har i Skive Kommune arbejdet hårdt for at forbedre rammebetingelserne for vores erhvervsliv og virksomhedernes mulighed for at skabe arbejdspladser – for arbejdspladser er en forudsætning for bosætning. Vi har længe været stærke på grøn omstilling og haft fokus på, hvordan vi kunne begrænse energiforbruget, få de fossile brændstoffer udfaset og skabe grøn energi. Vi valgte derfor at forstærke denne indsats ved at bygge en erhvervspark, som skal danne rammen om grønne virksomheder, der sammen skal skabe nye grønne løsninger og vækst i Skive. Vi

kalder det GreenLab Skive, og det ligger faktisk i vores landdistriktsområde, lige midt i Salling, 10-12 km fra Skive by. Placeringen var vigtig for at bakke op om, at arbejdspladser ikke kun skal ligge i Skive by, men at der også skal være arbejdspladser uden for byen.

Kan du fortælle lidt mere om GreenLab?

Vi er kommet godt i gang med den grønne erhvervspark, og vi synes, at det er en fantastisk historie, at den norske virksomhed Quantafuel, der arbejder med at omdanne affaldsplast til miljøvenligt brændstof, har besluttet, at deres første virksomhed i Europa skal placeres i GreenLab Skive. Ved at skabe nye og spændende arbejdspladser - som ikke er ren produktionsarbejdspladser men også vidensarbejdspladser - kan vi være med til at øge bosætningen i kommunen. Og så passer det godt ind i vores profil, hvor vi ønsker at skabe nye arbejdspladser med fokus på grøn omstilling, som vi er overbevi-

ste om, at man kommer til at arbejde meget mere med i fremtiden.

Hvilken betydning har GreenLab for landdistrikterne?

Jeg tror som sagt, at det kommer til at betyde meget fremadrettet, fordi vi har placeret erhvervsparken uden for købstaden, hvilket kan få en betydelig afsmitning på bosætningen i landdistrikterne. Der er forsvundet mange arbejdspladser fra landet gennem de seneste år, og dem skal vi erstatte med nye arbejdspladser og på den måde vise, at der også er arbejdspladser i landdistrikterne, som gør det attraktivt at bosætte sig netop der.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet med GreenLab?

Det er, at det faktisk kan lade sig gøre at tiltrække internationale virksomheder til landdistrikterne, hvis man bare har det rigtige koncept, der peger fremad og viser udviklingspotentiale. Det er jo en dejlig positiv historie, at vi i

et landdistriktsområde rent faktisk har kunnet tiltrække en stor international virksomhed til egnen, og det synes jeg er en fantastisk erkendelse og bekræftelse på, at det kan lade sig gøre.

Hvordan kan andre lade sig inspirere af jer?

Det er altid svært at rådgive andre kommuner, men det man altid skal tage afsæt i, er at se på, hvor man har sine stærke sider og arbejde videre med dem. Hvis der er noget, man er kendt for eller god til i en kommune, så byg videre på det. Ved at bygge videre på det, som man allerede er god til og bruge sine styrker og kompetencer, er det mange gange her, at de bedste resultater kommer. Det viser projektet med GreenLab.

At deltage som en ligeværdig partner i partnerkredsen bygger bro og opbygger tillid

I Holbæk Kommune har de en vision om at blive den kommune i Danmark, der er bedst til at samarbejde med borgere og virksomheder i udviklingen af nye løsninger, velfærd og tryghed.

Holbæk oplever de samme udfordringer med en demografisk skævvridning, som rammer kommuner i hele landet. Flere ældre, færre unge og endnu færre børnefamilier i de små lokalsamfund. Det kan i sidste ende betyde skolelukning og forfald i landsbyerne, men ved at inddrage borgerne i kommunens arbejde, håber borgmester Christina Krzyrosiak Hansen at få nye input og idéer, der kan styrke drivkraften og udviklingen i lokalsamfundet.

Landdistrikternes Fællesråd giver i dette afsnit ordet til vores medlemskommunes borgmester Christina Krzyrosiak Hansen (S).

Hvorfor er landsbyerne vigtige for Holbæk Kommune?

Vores lokalområder er en vigtig del af hele Holbæk Kommune, for her kommer man hinanden ved. Vi bor ikke bare i en by eller landsby, men vi lever i et lokalsamfund, og vi er en del af et fællesskab. Kommunen skal opleves som en samlende enhed med muligheder for forskellighed i alle lokalsam-

fund. Alle lokalområder er vigtige og har deres forskellige styrker, svagheder og særkender. Disse skal håndteres, så der skabes grundlag for, at lokalområderne kan udvikle sig hver især og som en væsentlig del af den samlede kommunes udvikling.

Hvordan arbejder I med landdistriktsudvikling?

I Holbæk Kommune er der 18 lokalområder, som alle er vigtige for både den lokale og den samlede udvikling i kommunen. I hvert lokalområde er der et lokalt forum, som er båret af frivillige kræfter fra lokalområdet. Her kan det enkelte lokalområde forene sine ressourcer og interesser, og med lokale ildsjæle er det vores erfaring, at succesraten og lokalopbakningen til projekterne er langt større. Vores vigtigste opgave fra kommunens side er at understøtte og rådgive. Borgernes erfaring og deltagelse i processen øger nemlig deres grundlag for at involvere sig. Det fremkalder en følelse af lokal identitet og stolthed samt en følelse af ejerskab til og ansvar for projektaktiviteterne. At deltage som en ligeværdig partner i partnerkredsen bygger bro og opbygger tillid mellem borgerne selv, private virksomheder, politikere, administration og offentlige institutioner.

Politisk har vi et Projektudvalg for Udvikling af Lokalområderne (§17 stk. 4 udvalg), der arbejder med at styrke udviklingen i kommunens lokalområder og sammenhængskraften i kommunen for derigennem at skabe stærkere fællesskaber, mere tryghed og øget selvforståelse i lokalområder og i kommunen som helhed. Udvalget arbejder blandt andet med særlige indsatser i lokalområder, hvor der skabes et tæt og forpligtende samarbejde med kommunen og det enkelte lokalområde om konkrete projekter, der fremmer udviklingen i området, herunder grundlaget for de kommunale tilbud såsom dagpleje, daginstitutioner, skoler og styrker lokale ildsjæle, foreninger og virksomheder.

Hvad er jeres største udfordring i landdistriktsøjemed?

Den demografiske skævvridning, der generelt rammer flere kommuner. Flere ældre, færre unge og børnefamilier i de helt små lokalområder.

Hvordan har I forsøgt at løse den?

Når skolen i en landsby bliver nedlagt, går der ikke lang tid, før købmanden også lukker, og så dør landsbyen langsomt ud. Det er en påstand, som er blevet gentaget mange gange. I Holbæk Kommune prioriterer vi folkesko-

len og har besluttet, at ingen folkeskoler bliver lukket. Det skaber stabilitet og sikkerhed i lokalområderne. Men et spirende foreningsliv, kulturtilbud, naturen, billige kvadratmeter eller muligheden for at udleve en iværksætterdrøm er også vigtige faktorer for, at en landsby kan tiltrække nye borgere. Vi har derfor igangsat en bosætningsanalyse og arbejder med en bosætningsstrategi. Og som tidligere nævnt har vi et særligt projektudvalg, der arbejder med lokalområderne som udgangspunkt. Et udvalg, der kan skabe tværgående samarbejde på tværs af fagudvalgene og samarbejde direkte med borgerne.

Har I konkrete eksempler fra landdistrikterne, hvor kommunens arbejde har båret frugt?

Vi har generelt gennem de senere år haft en god tilflytning af borgere til Holbæk Kommune. Men udfordringen er, at tilflytningen ikke er jævnt fordelt henover kommunen. Helt aktuelt har bosætningsanalysen vist, at vores lokalområde Knabstrup vil opleve et fald i antallet af børn og voksne, mens andelen af ældre borgere er stigende. På det grundlag har vi inviteret borgerne i Knabstrup til en dialog og et samarbejde, der skal pege frem mod konkrete indsatser. Ved at inddrage borgerne

håber vi at få input og idéer, der kan styrke lokalsamfundet, og samarbejdet har til formål at munde ud i konkrete projekter. Byens børnehus, skole og hal vil indgå i udviklingsarbejdet, og der lægges op til en åben proces med plads til, at andre temaer og projekter også kan drøftes undervejs.

Herudover kontaktede Jyderup, der har tradition for et stærkt foreningsliv og aktive borgere, kommunen i 2017 for at høre, om parterne ved fælles hjælp kunne få sat liv i de mange projekter, som forskellige grupper i byen arbejdede på. Det gensidige ønske om samarbejde betød, at byrådet i 2017 besluttede at få udarbejdet en samlet handleplan for Jyderup. På grund af den fælles indsats er Jyderup Handleplan blevet et af de mest omfattende samarbejdsprojekter mellem borgere og kommune i Holbæk Kommunes nyere historie med fire hovedtemaer: Turismeudvikling, Byudvikling, Boligudvikling samt Ejendomme & Udvikling. Det er en form for samskabelse, hvor alle bidrager, og handleplanen er et skridt i retningen mod Holbæk Kommunes vision om at blive den kommune i Danmark, der er bedst til at samarbejde med borgere og virksomheder i udviklingen at nye løsninger, velfærd og tryghed.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet med landdistriktsudvikling?

Vi skal styrke det lokale potentiale. Det skal ske ved at støtte den lokale virkelyst og det lokale engagement. Vi skal hjælpe lokalområderne og støtte dem i at skabe den udvikling, som de hver især ønsker. Så det handler ikke om, at vi fra kommunens side skal komme med en samlet, færdig pakke og levere den i lokalområdet. Det er dødsdømt. For det er de lokale ildsjæle, der skal være drivkræfterne i deres egen lokaludvikling. Det er borgerne i landsbyerne, der er dynamoen og skal sørge for, at der er liv i lokalområderne.

Det er ikke de 21 byrådspolitikere, der ved, hvad der er behov for lokalt. Det ved man i Landsbyforum, og landområderne

Selvom Ringsted Kommune på mange måder ligger godt placeret midt på Sjælland, oplever de ligesom andre kommuner udfordringer med bosætningen og udviklingen til landområderne. Det har lokalsamfundene forsøgt at ændre på ved at samle de 10 lokalråd i ét fælles talerør, der repræsenterer landområderne i kommunen.

Landsbyforum har banet vejen for et styrket samarbejde på tværs af kommunen og lokalsamfundet, der byder på regelmæssige møder med byrådet og økonomiudvalget. Det er en model, der har skubbet til udviklingen og skabt nye fællesskaber og indflydelse i landområderne.

Landdistrikternes Fællesråd giver i dette afsnit ordet til vores medlemskommunes borgmester Henrik Hvidesten (V).

Hvorfor er landsbyerne vigtige for Ringsted kommune?

En tredjedel af Ringsted Kommune borgere bor i landområderne, så selvfølgelig er det vigtigt, at der også sker noget uden for de store byer. Men for mig er det vigtigt, at landområderne selv definerer, hvad der skal ske. Det kan jeg og de øvrige politikere ikke definere for dem.

Hvad er jeres udfordring i et landdistriktsøjemed?

Det er nok de samme udfordringer, som mange kommuner oplever, nemlig hvordan vi får nye beboere til at tilvælge landområderne og flytte dertil.

Ringsted kommune er i vækst, men væksten sker omkring bycentrum i Ringsted og Benløse. Der har indtil nu været status quo i landområderne i forhold til bosætning - der er ikke fraflytning, men der er heller ikke tilflytning. Det giver et problem på et tidspunkt. Når børnene f.eks. går ud af skolerne og årgangene bliver mindre, så bliver det en udfordring at opretholde den slags tilbud.

Hvordan arbejder I med udvikling i landdistrikterne?

Det vi forsøger at gøre, og som vi langt hen ad vejen også er lykkedes med, er at inddrage de gode kræfter rundt omkring i landområderne - dem der rigtig gerne vil gøre noget for deres lokalområder. Det gør vi på flere måder. Dels forsøger vi at inddrage paraplyorgani-

sationen Landsbyforum, der varetager landsbyernes interesser, i vores politik og bruge dem som bindeled mellem politikerne og landområderne. Dels så reserverer vi 1 mio. kr. om året til den såkaldte Helhedsplanspulje, som vi lader Landsbyforum disponere over og tildele til projekter i landområderne. Det gør vi fordi, at vi tror på, at det ikke er altid de 21 byrådspolitikere, der ved, hvad der er behov for lokalt. Det ved man i landområderne, og det ved man i Landsbyforum.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet med denne form for landdistriktsudvikling?

Når ildsjæle møder kommune, så oplever de nogle gange, at tingene ikke går, som de gerne vil. Og det er ikke med ond vilje fra kommunen, men

fordi der er nogen processer, der skal på plads, før det kan lade sig gøre. Det er svært at forklare, at selvom kommunen synes det er et godt projekt, så kan det tage 10 måneder at få en lokalplan på plads. Her arbejder vi stadig på at forventningsafstemme.

Og det hjælper Landsbyforum med?

Ja, her hjælper Landsbyforum i dén grad. Efterhånden som vi har samarbejdet i nogle år, så har vi fået en bedre forståelse for hinanden. Vi får, som kommune, en bedre forståelse for hvordan man arbejder lokalt, men lokalt får man også en forståelse for, hvordan man arbejder som kommune - og så bliver vi bedre og bedre til at få tingene til at passe sammen. Det giver et bedre samarbejde på tværs af kommune og landdistrikter.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Det vi har gjort, som har flyttet noget, det er at give landområderne indflydelse, og her har Landsbyforum været en afgørende faktor for udvikling i landdistrikterne i Ringsted.

Frivillige ildsjæle og opbakning fra lokalråd er en forudsætning for udvikling i landdistrikterne

På Nordfyn har tæt dialog og samarbejde med lokale råd og frivillige ildsjæle givet grobund for store succeser. Samarbejdet hviler på gensidig tillid og en fordomsfri tone, hvor alt kan tages op. Gennem samarbejde med landdistriktsrådet og frivilligt engagement er det lykkedes at rulle lynhurtigt internet ud til borgerne i landdistrikterne i Nordfyns Kommune. Succesen skal først og fremmest tilskrives lokalrådene og de frivilliges engagement. Kommunen satser nu på et endnu tættere samarbejde med landdistrikterne for at skabe landvindinger på andre områder.

Landdistrikternes Fællesråd giver i dette afsnit ordet til vores medlemskommunes borgmester Morten Andersen (V).

Hvordan arbejder I med landdistriktsudvikling?

Vi har et godt samarbejde med vores landdistriktsråd, der er paraplyorgani-

sation for de 14 lokalråd i Nordfyn. Vi inddrager dem i vores beslutninger og har givet dem et selvstændigt budget, som de kan arbejde med i forhold til at fremme lokale initiativer i landdistrikterne. Det er særligt aktuelt med et godt samarbejde i en kommune som vores, hvor over halvdelen af vores borgere bor uden for vores fire største byer; Otterup, Sønderød, Bogense og Morud. For selv om vi samlet set har vundet indbyggere de senere år, så er det ikke landdistrikterne, der har vundet. Vi forsøger derfor at sætte nye initiativer i gang for at gøre landsbyerne mere attraktive, og det kan vi kun gøre i fællesskab.

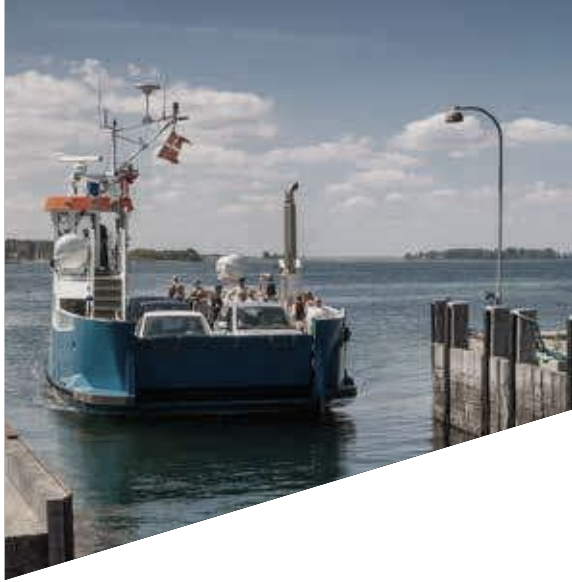
Hvordan kommer det konkret til udtryk?

Vi forsøger at gå et spadestik dybere og se, om der er noget vi kan gøre for at fastholde borgerne i landdistrikterne og gøre det mere attraktivt for nye tilflyttere. Og her er det klart, at den dårlige

mobil- og bredbåndsdækning er en hæmsko for bosætning. Landdistriktsrådet kom derfor på banen og startede projektet "Bredbånd til hele Nordfyn". De fik hurtigt mobiliseret 90 frivillige ambassadører, der skulle forsøge at få nok tilmeldinger til, at landdistrikterne kunne komme i betragtning til støtte fra Energistyrelsens bredbåndspulje. Det lykkedes så godt, at omkring 2000 husstande nu får fibernet på almindelige kommercielle vilkår helt uden støtte fra bredbåndspuljen.

Hvordan har I understøttet de frivillige og landdistriktsrådet i arbejdet med "Bredbånd til hele Nordfyn"?

Med en kommerciel aktør som Energi Fyn i projektet var der grænser for, hvor dybt vi kunne involvere os i det konkrete arbejde med at skabe tilslutning. Vi har derfor i stedet fungeret som tovholder på projektet, og sørget for at alt kørte på skinner. Det, at gå ud og stemme

dørklokker, bliver aldrig en kommunal opgave, så det er gennem frivilligt engagement og opbakning fra lokalråd, at projektet er blevet gennemført.

Hvilken betydning har det for landdistrikterne, at de nu har mulighed for fibernet?

Der er ikke tvivl om, at det er et vilkår, der har betydning for potentielle tilflyttere. Hvis der ikke er en ordentlig mobil- og netværksforbindelse, ja så er der mange, der vælger det potentielle hus fra, og så vil kommunen heller ikke få den tilflytning, som vi jo ellers gerne vil.

Hvad har været den vigtigste erkendelse for jer i arbejdet med ”Bredbånd til hele Nordfyn”?

Jeg tror i høj grad, at projektet er lykkedes, fordi det er de frivillige, der har stået bag det. Det er borgerne selv, der har været ude at stemme dørklokker, og det betyder, at de er blevet mødt af

en større positivitet, end hvis det var kommunen, der havde presset på for at få husstandene at tilslutte sig et bredbåndsprojekt til 3.000-4.000 kr. Når det er borgerne selv, der kommer med en opfordring til de øvrige borgere, er der flere der hopper med på vognen.

Kan det få betydning for jeres fremadrettede arbejde med landdistriktsudvikling?

Bredbåndprojektet er et skoleeksempel på, hvad samarbejdet mellem kommunen og landdistriktsrådet kan føre med sig. Derfor har vi også løbende dialog med landdistriktsrådet om nye initiativer, der kan fremme bosætningen, og som kommunen kan støtte op omkring. Konkret har vi lige nu sat gang i en kampagne om forskønnelse af landdistriktsområderne, hvor det igen er borgerne selv, der driver projektet frem.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Det, der har været vores største succes, er vores tætte dialog og samarbejde med landdistriktsrådet, der bliver taget med på råd i mange af vores beslutninger. Det er et samarbejde og en gensidig tillid, der er bygget op over flere år. Det betyder at vi kan have en konstruktiv dialog – også der hvor der er udfordringer og problemer. Vi tør ”gå til” hinanden, fordi vi gør det i en ordentlig tone, fordi vi ved, at vi vil hinanden det godt.

Vi bruger rigtig meget tid på dialog, men det er godt givet ud. For vi trækker i samme retning. Og vi har en landdistriktspolitik, som landdistriktsrådet har været med til at formulere, så de har i dén grad taget ejerskab til den.

Arbejdet er forskelligt, fordi udfordringerne er forskellige

Næsten halvdelen af Mariagerfjord Kommune består af landdistrikter, men udfordringerne er vidt forskellige. Derfor er kernen i kommunens arbejde med landdistriktsudvikling at omfavne forskelligheden.

Den nordjyske kommune Mariagerfjord er en langstrakt kommune på 65 km. Derfor kæmper kommunens 35 landsbyer med vidt forskellige udfordringer: Nogle skal køre langt efter tingene, andre skal have hjælp til at sætte initiativer i gang. Med en bred palet af problematikker er nøgleordet at omfavne forskelligheden og sikre en ordentlig videndeling landsbyerne imellem, fortæller borgmester i Mariagerfjord Kommune Mogens Jespersen (V), som får ordet i dette afsnit.

Hvordan arbejder I med landdistriktsudvikling?

Det gør vi på flere fronter, for det halve af vores kommune er landdistrikter, så hos os er landdistriktsudvikling mange ting. Vores landdistriktspolitik er tilrettelagt ud fra de ildsjæle, der er i de forskellige landsbyer. Grundlæggende handler det om at finde frem til, hvad problemet er hos netop dem, og hvordan vi kan hjælpe og understøtte udviklingen.

Hvordan kommer forskelligheden til udtryk?

Næsten alle har problemer med for dårlig bredbåndsdækning. Derudover kan der være et område, som har problemer med at få borgerne kørt rundt omkring, fordi busserne ikke går. Et

andet sted kan det være den almindelige infrastruktur, der er problemet. Pointen er, at landdistriktsarbejdet er meget forskelligt, fordi udfordringerne er forskellige. Hvis du laver én fælles landdistriktspolitik, falder det forbi hos langt hovedparten af dem.

Har I skabt en struktur omkring det at omfavne forskelligheden?

Vi har folk i vores kulturafdeling, som har lagt et stort arbejde i at komme ud og tale med de forskellige områder. Desuden er landdistrikterne også selv meget aktive. Vi forsøger at målrette hjælpen og komme med forslag til, hvordan de kommer videre. Nogle steder kan de lave det hele selv, men har brug økonomisk hjælp, mens andre steder skal have hjælp fra en konsulent eller en af vores ansatte, som kan sætte dem i gang og få sat struktur på arbejdet. Så også her er områderne meget forskellige. Vi har 35 landsbyer i kommunen, og det er et stort arbejde at favne dem alle, men meget bliver overført fra den ene landsby til den anden. For de kan jo lære af hinanden. Derfor arbejder vi også meget med videndeling mellem landsbyerne.

Hvordan arbejder I med videndeling helt konkret?

I samarbejde med kommunens landdistriktsråd samler vi landsbyernes ildsjæle til fællesmøder ca. en gang i kvartalet, hvor ildsjælene bag nogle af de gode projekter får mulighed for at fortælle, hvordan de er lykkedes med f.eks. at få bredbånd til deres landsby. De kan både fortælle, hvad man skal gøre, men endnu vigtigere; hvad man ikke skal gøre.

Derfor er videndeling virkelig vigtigt, for det betyder, at landsbyerne ikke starter fra nul hver gang. Til vores fællesmøder oplever vi ofte, at guldkornene fra en landsby kan bruges i en anden.

Hvem er landsbyernes repræsentanter til møderne?

Jamen det er Tordenskjolds soldater, altså de der kommer hver gang. Gør det noget? Nej, for uden dem fungerer det hele ikke. Der skal være de her ildsjæle i landsbyerne, som får tingene til at ske. Mange vil gerne hjælpe til, men sofaen trækker, hvis ikke der er nogen, som sørger for at ringe og få dem til at komme af sted. Er ildsjælene til stede, bakker resten af lokalsamfundet op om deres arbejde.

Gør I andre konkrete ting i arbejdet med forskelligheden?

Vi har nogle punkter, der er faste for alle. Forsamlingshuset vil vi gerne fastholde, for der skal være et samlingssted, hvis landsbyen skal sætte gang i noget sammen. Desuden har vi revet mange gamle huse ned. Det har stået på i nogle år, og i dag har vi væltet over hundrede huse. Når vi har væltet husene, gør vi grunden pæn og slår græsset. Derefter kan den købes eller overtages.

Hvad er der kommet ud af det?

En by lavede et stort arrangement sammen med en bank og et byggefirma på en grund, som en beboer havde købt for 10 kroner. Blev grunden solgt til arrangementet lovede han at hjælpe med at rydde træerne på den. Det

endte med, at en ung mand overtog grunden og byggede et nyt hus på den. Igen handler det om, at ildsjæle sætter nogle ting i gang. Og så sker der noget.

Hvad har udfordringen i et landdistriktsperspektiv været for jer?

De faldefærdige huse har været en kæmpe udfordring for os. Hvis der er to hundrede huse og 10 af dem er faldefærdige, ligner det forfald, når man kører igennem. Derfor har vi hjulpet landsbyerne med at få det hele til at se ordentligt ud, og det har vi i den grad fået vendt. Derudover har vi skullet sørge for, at folk kan få deres børn i skole. Der skal være en god cykelsti, og i mange områder har vi lavet den med lys på, så de kan køre hele året. Sådan nogle ting skal vi som kommune sørge for fungerer.

Halvdelen af jeres kommune er landdistrikter. Hvad betyder det for jer som kommune at have så relativt stor en andel landdistrikter?

Det giver en række udfordringer. Store landdistrikter betyder også store arealer, og hvis kommunen var centreret omkring én stor by, ville det hele være lidt nemmere. Vi er en meget langstrakt kommune på 65 km., og det betyder, at nogle får rigtig langt til tingene. Derfor er vi nødt til at sørge for, at folk kan komme frem og tilbage. Infrastrukturen skal være i orden, uagtet om man er skoleelev, går i gymnasiet eller er ældre og skal til sangaften. Man skal have mulighed for at komme frem og tilbage.

Hvad gør I for at løse det?

Hvis ikke der kører en rutebus, har vi gjort meget ud af Flextaxa, hvor vi betaler tre fjerdedele af prisen. Det er noget, vi er ved at få indført. Derfor er folk ved at lære, at de godt kan ringe efter en taxa. Sådan noget er vi nødt til at gøre, for vi har ikke penge til at køre rundt med tomme busser.

Hvordan forsøger I ellers at løse udfordringerne?

Penge er ikke alt, men for at sætte ting i gang er man nødt til at have økonomien i orden. Derfor sørger vi for at sætte penge af, som borgerne kan søge til forskellige tiltag, de ønsker at lave. Og det er ikke sådan, at puljen er tom den 10. januar, selvom man selvfølgelig

altid kunne bruge flere penge. Derudover har vi gode erfaringer med at lade landsbyerne selv administrere en pose penge til udviklingsprojekter i deres område. De får ofte meget mere ud af pengene, end vi som kommune gør. Har du selv fingeren på kogepladen, er du mere interesseret i, at tingene fungerer. Og en krone ude i landsbyerne er mere værd, end den er hos os.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet med landdistriktsudvikling?

Det er vigtigt at huske på, at der også er liv udenfor byerne. Selvom det kan være lidt svært, når trenden går på indflytning til de større byer. Men vi bliver nødt til at kigge den anden vej også, når halvdelen af vores borgere bor udenfor hovedbyerne.

Hvad mener du, I har gjort rigtigt som kommune?

Jeg synes, vi er gode til at bakke landsbyerne op. Som kommune kan vi levere opbakning og økonomi. Vi kan ikke få det til at fungere, hvis ikke de selv vil. Vores rolle er at være facilitator og lade dem selv komme med tingene. Det er den understøttende rolle, jeg mener, vi er gode til.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Der er mange andre nordjyske kommuner, som har stået med de samme problemer, og gør det fantastisk. Så jeg ved ikke, om de kan bruge noget konkret fra os. For vi finder jo selv inspiration til arbejdet andre steder.

Hvad får I ud af være medlem af et fællesskab som Landdistrikternes Fællesråd, hvor andre kommuner står med nogle af de samme udfordringer som jer?

Ligesom det er vigtigt for landsbyernes ildsjæle at deltage i fælles møder og få inspiration og hjælp, er det også vigtigt for vores folk at komme til møderne i Landdistrikternes Fællesråd for at få inspiration og hjælp til at løse kommunens udfordringer.

Det er ikke kommunen, der driver udviklingen i landsbyerne, men landsbyerne selv

Landsbyerne spiller en hovedrolle i udviklingen af Favrskov Kommunes landdistrikter, og sådan har det været i området siden før kommunalreformen etablerede kommunen.

I den østjyske Favrskov Kommune spiller landsbyerne en helt central rolle i udviklingen af kommunen. Sådan var det i de kommuner, der blev sammenlagt under navnet Favrskov Kommune, og sådan er det i dag, hvor kommunens landsby Sall netop har vundet Region Midtjyllands Landsbypris 2018. Sideløbende har kommunens Landsbyråd lanceret filmen 'Vores Verden', der skal markedsføre livet i Favrskovs landsbyer ved at lade landsbyernes børn fortælle om deres hverdag.

Det decentrale, konsensusbaserede Landsbyråd og en handlekraftig lokalbefolkning er dele af årsagen til, at mange af kommunens landsbyer stadig er velfungerende og aktivitetsskabende, mener borgmester Nils Borring (A), som får ordet i dette afsnit.

I flere år har I arbejdet med at udvikle jeres landsbyer, bl.a. gennem kulturhovedstadsprojektet 'Gentænk Landsbyen'. Kan du sætte nogle ord på, hvad I har gjort for landsbyerne?

Vi har arbejdet med at udvikle landsbyerne helt tilbage fra før kommunesammenlægningen, så for os er det

ikke nogen ny historie. Grundstenen i vores arbejde med landsbyerne er måden, vi har organiseret vores Landsbyråd på. Alle 41 landsbyer udpeger en repræsentant til rådet, hvor alle beslutninger træffes i enighed. Det er enestående, for det betyder, at man er i stand til at udskyde egne behov og lade andre komme til i visheden om, at ens egen landsby på et tidspunkt også står for tur. Evnen til at træffe konsensusbeslutninger er et af de allerbedste træk ved vores landsbyråd.

Hvor længe har modellen eksisteret?

Siden kommunen blev dannet. Den model, vi kører efter i dag, ligner meget den, man havde i den tidligere Hammel Kommune. Nogle af de, der var med for 11 år siden, er faktisk stadigvæk centralt placerede i Landsbyrådet.

Hvordan arbejder Landsbyrådet?

Landsbyrådet tager initiativ til, hvad der skal ske i landsbyerne. Så det er ikke kommunen, der driver udviklingen i landsbyerne, men landsbyerne selv. Det er også dem, der har formuleret de forskellige indsatsområder, man arbejder med. Det kunne f.eks. være digitalisering i landsbyerne, hvor de har lavet workshops om, hvordan man bliver mere digitale samt givet hinanden råd om, hvordan man bruger Mobile Pay i billetsystemer. Det kunne også være kollektiv trafik, hvor man forsøger

at udvikle alternative systemer til at få folk rundt i landdistrikterne og dermed forbedre infrastrukturen.

Kan man kalde det en decentralisering af indsatsen for landsbyerne?

Det kan man godt. Kommunen har afsat midler til udviklingsarbejdet i landsbyerne, men de fordeler dem selv. Byrådet nikker til indsatserne og laver ikke om på det, Landsbyrådet kommer med. Den overordnede planlægning med landsbyudviklingsplaner er lavet af kommunen i tæt dialog med borgerne, men aktiviteterne er fuldstændig drevet af landsbyerne. Derfor er der selvfølgelig også nogle landsbyer, der får mere ud af modellen end andre.

Hvorfor er landsbyer vigtige for en kommune som Favrskov?

Landsbyer er vigtige alle steder. Det er dér, en stor del af vores borgere har bosat sig. Som borgmester skal man ikke kun have tilbud og kommunal service de steder, hvor de fleste mennesker bor. Når man bosætter sig på landet, er det vigtigt, at det er rart at bo i landsbyen. At der sker noget. Men kommunen hverken kan eller skal drive aktiviteter i landsbyerne. Vores opgave er at understøtte landsbyernes arbejde. Det gør vi med Landsbyrådet, som opererer rimelig autonomt. Udover de kommunale midler bidrager landsbyerne også ofte selv gennem puljer fra bor-

gerforeningen eller fra fonde. Det giver et langt større medejerskab til de ting, man sætter i gang.

Er nogle konkrete eksempler?

Vi har f.eks. en landsby, Vester Velling, der har lavet et outdoor-fitness område med bålplads og overnatningsmuligheder. Idéen var at samle aktiviteterne på den lokale sportsplads og skabe mulighed for, at man kunne afholde lejrskole eller overnatte der. Det er sådan noget, der binder en landsby sammen. Hvis vi kan understøtte sådanne initiativer, bliver det mere attraktivt at bosætte sig i byen.

Hvad er jeres erfaringer ellers med at arbejde decentralt med landsbyudvikling?

Rigtig meget bliver sat i gang af landsbyernes ildsjæle. Tag for eksempel Landsbyen Sall, der har vundet Region Midtjyllands Landsbypris i år. For en hel del år siden besluttede vi at lukke skolen i Sall, hvorefter de lavede en friskole. Så var der nogle, der gerne ville lave et friplejehjem. Det blev indviet for et par år siden. Derudover er der nogle folk med kreative idéer, som har bosat sig i byen. De er i gang med at lave Sall Whiskey Destillery og har fået hele byens opbakning til projektet. Der er endda blevet lavet en slags folkeaktier, hvor landsbyens borgere kan blive en del af projektet. Det er sådan noget, der styrker landsbyens miljø.

Det lyder som om kommunen kan læne sig tilbage og lade de frivillige klare udviklingen. Hvilken rolle spiller I med at understøtte landsbyerne?

For os handler det mest om at skabe rammen omkring udviklingen af lands-

byerne. Vi kan eksempelvis bidrage til økonomien. Vores bidrag til landsbyerne ligger faktisk på omkring 1,4 mio. kr. om året til Landsbyrådet og 658.000 kr. til LAG Randers-Favrskov. Derudover stiller vi administrativ arbejdskraft til rådighed. Vi har udpeget to medlemmer af byrådet til Landsbyrådet, og de sikrer det politiske tilhørsforhold og kommunikationen til byrådet. På den måde får vi en rimelig tæt dialog med landsbyerne. Derudover har vi som et led i den overordnede kommuneplan lavet Landsbyudviklingsplaner for landsbyerne. De lokale har været med til at skubbe udviklingsplanerne i den retning, de gerne vil sætte for deres lokalsamfund. Nogle af de ting, der kommer ind i LUP'erne, som vi kalder det, kan på længere sigt realiseres, når de enkelte 1/2 byer står for tur til at få nogle penge. Derfor bliver det, som borgerne gerne vil have det.

Hvad er jeres udfordring i et landdistriktsøjemed?

Over hele landet har der været en fraflytning fra land til by. Det er netop derfor, man skal sikre aktiviteter i landsbyerne, så de ikke står tomme hen. Jeg synes ikke, vi oplever den store fraflytning i vores landsbyer. Det, tror jeg, bl.a. er i kraft af det arbejde, vi laver i landsbyerne. For der er mange aktiviteter. Vi har mange positive folk i landsbyerne, som gerne vil noget og forsøger at realisere deres idéer. Men det står og falder med de enkelte personer, der bor de forskellige steder. Derfor må udfordringen være at fastholde et rimelig højt aktivitetsniveau, der gør, at vi kan holde borgerne i landsbyerne.

Hvad har jeres model for arbejdet med landsbyerne betydet for landdistriktsudviklingen hos jer?

Gennem alle årene har det været med til at skabe gode aktiviteter i vores landsbyer. Der er brugt en del penge på at renovere forsamlingshuse til en stand, der gør dem mere anvendelige end tidligere, og der er også brugt mange penge på legepladser. Generelt har der været fokus på, at det, man sætter i gang, fremmer de sociale fællesskaber i landsbyerne.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet med denne form for landdistriktsudvikling?

At fællesskab gør stærkt. Det er det flotte ved, at man i Landsbyrådet kan arbejde med konsensusbeslutninger. At man i enighed kan give hinanden projekter og acceptere, at nogle laver projekter ét år, mens andre får det næste år. Det er en stor styrke, at der er fred og ro vores landsbyer imellem. Alle ved, at de får noget på et tidspunkt.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Inspirationen kunne sagtens komme ved, at man fik en snak med vores Forretningsudvalg. Men derudover handler det grundlæggende om at sikre sig, at alle landsbyerne er med i fællesskabet omkring udviklingen af landdistrikterne.

Det har været med til at skabe fornyet gejst, liv og sammenhold i det, der ligger bag hovedvejen

En køretur langs den kommunale hovedvej Løkkensvej blev startskuddet til et projekt, hvor Hjørring Kommune har gjort naturen til katalysator for en positiv udvikling af et lokalområde.

Med projektet 'Løkkensvej – lev godt, lad det gro' har Hjørring Kommune vendt udfordringer med forfaldne og forladte bygninger til en mulighed for at lade naturen komme i spil på en helt ny måde. En beplatingsstrategi, nedrivning af huse samt etableringer af stisystemer er elementer i det samlede projekt, der også har inddraget borgerne i at udvikle området.

Seks landsbyer langs Løkkensvej, der forbinder turist- og badebyen Løkken med Hjørring by, udgør projektområdet. Formålet har ikke været at øge tilflytningen til området, men at øge livskvaliteten og genfinde stoltheden for de, der allerede bor der.

Vi giver ordet til borgmester Arne Boelt (S), der fortæller om projektet, hvis nøgleord har været, at et nyt blik på et område kan forandre det radikalt.

Vil du starte med at forklare baggrunden for projektet 'Løkkensvej – lev godt, lad det gro'?

Den første indgangsvinkel var at køre en tur på Løkkensvej, fordi vi havde fået en række tilbagemeldinger fra vores egne borgere om, at der ikke så specielt godt ud på vejen, som havde mange tomme boliger og forfaldne huse. På baggrund af turen kørte jeg ind ad nogle stikveje langs Løkkensvej for at se, hvordan det så ud i de mindre lokalsamfund. Det gav en ny viden og indsigt; så snart du kørte ind bagved, fik du et helt andet billede af byen. Der var nydelige parcelhuse og flotte haver. Samlet var der ikke stor forskel på det, jeg så der, og det, jeg så i andre af vores større byer i kommunen. Men vejkanterne var en helt anden historie. Der var rigtig mange, som ikke længere syntes, det var et fedt sted at bo for at sige det rent ud.

Efterfølgende blev nogle af vores medarbejdere bedt om at køre samme tur. De kom hjem og havde opdaget, at man kunne se Børglum Kloster langs hele den venstre side af vejen fra Hjørring til Løkken. Samtidig havde de været ovre på den anden side

af Løkkensvej, hvor de fandt ådale og terræner, der fik dem til at sige: Hold da op. Tænk hvis man lavede en helhedsindsats for området, fik ryddet lidt op i husene og italesat, at der faktisk er mere end det, du kører igennem.

Hvad er formålet med projektet?

Først og fremmest handler det om at skabe livskvalitet og genskabe en stolthed over at sige, at man bor i f.eks. Rubjerg. Når byen havde forfaldne huse langs landevejen, troede alle, der kørte gennem, at det var slum. Kom man ind bagved, viste det sig, at det slet ikke var sådan. Her bor faktisk nogle, som er rigtig glade for at bo der i flotte huse og med flotte haver. Men helhedsindtrykket, når du kørte igennem, viste noget andet.

Fra kommunens side har vi et turismesigte med projektet. Alle de norske og svenske turister, der kommer til Løkken, kører på Løkkensvej, fordi de kommer med færgen i Frederikshavn og Hirtshals. Når du kommer som turist og ser alle de forfaldne huse, får du let en opfattelse af: Er det ærlig talt rart at være her? Hvad er det, vi er kommet

til? At ændre helhedsindtrykket har været en stor del af formålet for kommunen og for de større byer, der ligger for enden af vejen – både Løkken i vores egen kommune, men også Blokhus i Jammerbugt Kommune, hvor der kommer rigtig mange turister. For helhedsindtrykket gør noget for lysten til at komme tilbage. Det tredje er aspektet handler om det sociale. Hvis vi ikke får ryddet op i husene, så de igen kan sælges til en fornuftig pris, tiltrækker det nogle mennesker, som byen ikke kan være tjent med at bo sammen med.

Hvad er konkret sket i forhold til at rive huse ned?

Der er revet mange huse ned langs vejen. Derfor er vi også kedede af, at puljerne til nedrivning af huse er blevet sat ned. Vi mener faktisk, at de skal sættes væsentligt op. For der er et oprydningsarbejde, der skal laves i Danmark. Lige så vel som man i storbyer taler om områdefornyelse, kommer man også til at tale om landsby- og landdistriktsfornyelse. Kommer der ikke liv i de gamle mejerier og butikker, er det altså bedre at få dem væk, for de kommer til at se forfærdelige ud. Kan byen, området og kommunen være tjent med det? Nej, det kan de ikke. Så nedrivningen har været en vigtig faktor i projektet. Derfor har vi også kanaliseret de midler ind, som vi har haft til det.

Så der er blevet revet huse ned, og flere steder har man planlagt stisystemer. Er der andre konkrete effekter?

Det gode ved at arbejde sammen med Realdania er, at de giver penge til, at man kan få hjælp til at lave en plan. Og det er virkelig en helhedsplan, der er lavet. Vi har fået en visuel plan for, hvordan man får naturen inddraget i udviklingen af Løkkensvej. Det betyder bl.a., at man nogle steder har fældet træer. Da træerne kom ned, opstod der et helt andet bagtæppe. Pludselig kunne man se Børghlum Kloster, som bliver lyst op om aftenen. Det giver en

helt anden opfattelse af at køre på vejen. Men man skal have nogle eksterne ressourcer til at hjælpe sig med at se det. Nogle der påpeger: Den lille bunke træer gør ingen som helst gavn. I skal da kigge op til klosteret.

Hvad har det eksterne blik betyder?

Det betyder virkelig noget, hvordan andre ser på det. Vi har fået konsulenter indover, som starter med at ruske op i det hele. Men som også på et par enkle skitser viser, hvordan man kan gøre det anderledes. Så bliver folk virkelig opslugt af det, man kører ud i busture, og borgerne får konsulenternes syn på området. De mindede os om, at vi skal huske at fortælle vores historier, og dem har man prøvet at grave frem. Det giver en befolkning, som er stolte af og kan fortælle en historie om deres område nu.

Andet?

Der er holdt mange borgermøder. Til et af dem kom en mand fra et konsulentfirma og gav sin vurdering af, hvad han havde set. Noget blev borgerne rost helt vildt for, så de blev enormt stolte. Men han tog også fat i nogle ting og sagde: Det er I nødt til at gøre noget ved. Det gav en selvforstærkende effekt. Pludselig er det ikke længere kommunen, men hele byen, der siger: Vi er nødt til at hjælpe hinanden. Det har givet et kolossalt løft af området og et helt andet syn på at være en del af Hjørring kommune for de, der bor her.

Hvad har det betydet for jer at arbejde med landdistriktsudvikling på den her måde?

I projektet har vi interesseret os for de byer, der ligger ude i landdistrikterne og havde en opfattelse af, at vi havde glemte dem. Når vi interesserer os for dem og hjælper med at få deres historier frem, giver det en ny tro på og start for det område, de bor i. Frem for alt er rigtig mange frivillige gået sammen om projekter undervejs i projektperioden. Og når de frivillige går i gang, sker der

ting og sager. I to af landsbyerne har de f.eks. renoveret deres legepladser. Og hvad det ikke har betydet for børnene. Det er historier, vi får bagefter. Så det har været med til at skabe fornyet gejst, liv og sammenhold i det, der ligger bag ved hovedvejen. Og det har været en vigtig sidegevinst, der er kommet ud af det her projekt.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet denne form for landdistriktsudvikling?

Det er min påstand, at mange af de her byer ikke selv har opfattet sig som boende i naturen, for de bor jo ”op ad Løkkensvej”. Når man fik bagtæppet ændret og åbnet området op, fik man pludselig noget, man kunne prale af. Der hvor jeg bor, kan jeg jo ikke se Rubjerg Knude Fyr og Børghlum Kloster. Og det er to mastodonter i vores turistudvikling. Lige pludselig er der mange flere, som er blevet stolte af deres område.

Hvad siger det jer som kommune?

Jeg tænker, at det kan være med til at holde huspriserne oppe. I stedet for at folk fortæller: Jeg bor jo herude, og der sker ingenting, kommer de med en helt anden stemme: Du skal vide, hvad der sker ude ved os. Vi har lige fået lavet denne her fine legeplads, og vi skal også have Sankthansfest i år, det har vi aldrig haft før. Det er sådan nogle historier, der pludselig kommer frem.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Når man arbejder sammen med Realdania, laver man en evalueringsrapport til sidst. Det ville være klogt og godt at kigge på den. Der er nogle ting, andre kommuner kan undlade at arbejde med og overlade til de frivillige. Men det er virkelig vigtigt, at der er nogen, som faciliterer processen. De medarbejdere, vi har inde på forvaltningen, som næsten aldrig er her, men arbejder ude på projekterne, er guld værd. De er simpelthen forudsætningen.

De små virksomheder i landdistrikterne er måske mindre synlige, men ikke mindre vigtige

Erhvervsudvikling trives allerbedst i øjenhøjde, er erfaringen fra Rebild Kommune. I et forsøgsprojekt har kommunens erhvervskontorer lavet en opsøgende indsats, som har fået de mindre virksomheder til at føle sig set og hørt.

Hvordan får vi fat i kommunens mindre virksomheder og iværksættere og sørger for, at de udvikler sig? Det var udgangspunktet for forsøgsprojektet 'Virksomhedsudvikling i landdistrikter', støttet af Landdistriktspuljen, som Rebild Kommune mellem 2014 og 2016 gennemførte sammen med Jammerbugt Kommune. I projektet sad kommunens erhvervs konsulenter ikke bag skrivebordet og ventede på de mindre virksomheder. De opsøgte dem selv ved at ringe eller banke på virksomhedernes dør.

Projektet er evalueret og konklusionen klar: Iværksætterne og virksomhedslederne sætter pris på den opsøgende indsats. De nyder godt af det personlige møde med erhvervskontorerne og oplever den proaktive indsats som et udtryk for engagement fra kommunens side. Som en af kommunens erhvervsdrivende siger i evalueringsrapporten:

"Det er dem, der har henvendt sig til mig for at hjælpe mig med nogle ting, som jeg troede, de var ligeglade med.

Det overraskede mig lidt, at de havde nogen som helst interesse i sådan en lille virksomhed."

Vi giver ordet til borgmester i Rebild Leon Sebbelin (RV), som fortæller om kommunens erfaringer med erhvervsudvikling i øjenhøjde.

Vil du forklare baggrunden for projektet 'Virksomhedsudvikling i landdistrikter'?

Vores erhvervskontor kunne konstatere, at kommunen har en række virksomheder, der selv dukker op, og som vi derfor let kommer i kontakt med, men at der også er et stort antal rundt om i landdistrikterne, som man ikke havde kontakt til og dialog med. Derfor søgte vi midler (hos Landdistriktspuljen red.) til at lave en erhvervsindsats, hvor man var mere proaktiv og opsøgende. Det skete i et samarbejde mellem Rebild Kommune og Jammerbugt Kommune, som vi regelmæssigt har haft godt samarbejde med. Så vi kender hinanden.

Hvordan har I arbejdet med det helt konkret?

Erhvervskontoret gennemgik måltret alle kommunens virksomheder. Derefter kontaktede medarbejderne på erhvervskontoret virksomhederne og spurgte, om de måtte kigge forbi

eller tage en snak over telefonen og præsentere de tilbud, kommunen har til iværksættere og virksomheder. Nogle steder fik man at vide: Tak fordi I kommer, men det har vi ikke interesse i. Det er helt fair. Andre har taget imod hjælpen. Overordnet set er den proaktive indsats blevet taget vel imod rundt omkring og har grundlæggende betydet, at vores erhvervskontorer har fået en øget synlighed hos virksomhederne – også de, der ikke havde brug for hjælp. Dermed er der kommet et større netværk, og alle ved, at erhvervskontoret er der, hvis de på et senere tidspunkt får brug for hjælp.

Hvad har betydningen af den opsøgende indsats været?

Som en lille virksomhed er det ikke altid, man får tid til at færdiggøre sit spændende skrivebordsprojekt. Der har den opsøgende indsats vist sig at være en måde at få skubbet gang i nogle af de ting, virksomhederne ellers ikke får gjort. Det er godt for virksomheden, men også for den generelle erhvervsudvikling. For der kan ligge gode vækstmuligheder i mindre virksomheder, som bare aldrig bliver til noget, fordi indehaveren har for travlt.

Indsatsen har også været med til at synliggøre hele spektret af kommunens virksomheder. Vi kan alle sam-

men se de virksomheder, der ligger lige ud til motorvejen. Kører man gennem landsbyerne og landskabet, ser man måske ikke de virksomheder, der er placeret der. Men de er der. Dem har den opsøgende indsats været med til at synliggøre, og det er helt centralt.

Er der andre konkrete effekter, efter rapporten blev lavet?

På nuværende tidspunkt har flere virksomheder ansat folk i forlængelse af en-til-en møder med kommunens erhvervskontor. Herudover er der dannet nye netværk, der nyder stor opbakning, og som erhvervskontoret servicerer.

Hvad har arbejdet betydet for landdistriktsudviklingen hos jer?

Det handler om at få virksomhedernes gode idéer og potentialer aktiveret, så de kan udvikle sig og dermed udvikle kommunens erhvervsliv som sådan. De virksomheder, man kan se i kommunens erhvervskvarter, klarer sig, fordi de er så synlige. De små virksomheder i landdistrikterne er måske mindre synlige, men ikke mindre vigtige. Ti arbejdspladser i en lille landsby er jo rigtig mange relativt. Kombineret med de nye muligheder planloven giver for erhverv i landdistrikterne, spiller det rigtig godt sammen, både bosætnings- og erhvervsmæssigt. For tingene hænger jo sammen.

Hvad har udfordringen været for jer i et landdistriktsøjemed?

Grundlæggende står vi med udfordringen i, at folk flytter mod byerne. Det kan vi ikke hegne os ud af. Omvendt må vi bestræbe os på, at det ikke skal være diskvalificerende, hvis man vælger at blive. Taler vi om erhverv, står vi akut over for den udfordring, at erhvervsministerens Forenklingsudvalg (Forenklingsudvalg for erhvervsfremme red.) i ramme alvor har foreslået, at det skal forbydes, at de kommunale erhvervskontorer har en-til-en rådgivning. Det er helt på månen. Hos os er der en række virksomheder, som har haft positiv effekt af den nære kontakt og er kommet videre i deres udvikling, som følge af den. Men det projekt, vi har lavet, vil aldrig nogensinde kunne gennemføres af et regionalt erhvervscenter.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet med denne form for landdistriktsudvikling?

At der ligger spændende virksomheder ude i landdistrikterne, som man kan hjælpe videre, hvis man får lejlighed til at fortælle, hvad man kan tilbyde. Jeg tror, de fleste af dem ved, at der findes et erhvervskontor, men hverdagen tager bare tid. Det kan knibe med at komme til et spændende oplæg. Her sender det proaktive ikke alene et godt signal for os som kommune, det

er også med til at skubbe lidt på.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Vi har sammen med Jammerbugt Kommune båret projektet videre til vores Business Region North Denmark (samarbejde mellem Nordjyllands 11 kommuner og Region Nordjylland red.). Tanken er at rulle den her måde at arbejde på ud i alle 11 kommuner. Selv Aalborg er jo en stor landkommune med masser af opland. Så heroppe undersøger vi, om en opsøgende erhvervsindsats i landdistrikterne kunne give mening for hele regionen, fordi vi havde så positive erfaringer med projektet.

I har arbejdet tværkommunalt i projektet. Hvad har det betydet for jer?

Man får lidt flere input og kan måske gøre nogle ting lidt bedre. Hele Business Region tanken har vi haft stor glæde af i det nordjyske. Man kan løfte andre opgaver, hvis man arbejder sammen.

Uddannelse er vigtigt for provinsen, for det skaber en fødekæde i det lokale liv

Uddannelse er en nøgle i landdistriktsudvikling, mener Guldborgsund Kommune. Studerende betyder ikke alene kvalificeret arbejdskraft til erhvervslivet og deltagere i kultur- og fritidslivet, måske bliver de hængende og skaber familie.

Studerende starter synergieffekter i en kommune. De engagerer sig i fritids- og kulturlivet, tager studiejob i lokale virksomheder, og bliver de hængende efter studietiden, føder de måske børn til kommunens institutioner. Derfor vil Guldborgsund styrke uddannelsesbyen Nykøbing Falster. Et led i arbejdet er at sikre en bolig til de unge, der kommer for at læse til pædagog, sygeplejerske, multidesigner eller en af de andre uddannelser, Professionshøjskolen Absalon og Erhvervsakademi Sjælland udbyder i byen.

Derfor har Økonomiudvalget i kommunen nu vedtaget en 'tag over hovedet'-garanti for de nye studerende. Vi giver ordet til borgmester John Brædder, der fortæller om de studerendes betydning for Guldborgsund.

Hvad er baggrunden for tiltaget med at tilbyde studerende en garanti for at have et sted at bo?

Hovedårsagen er, at vi gerne vil tiltrække flere unge mennesker til Nykøbing Falster, som med et meget stort geografisk opland på et par og tusind kvadratkilometer er uddannelsesby for hele Falster og Sydsjælland. Som mange andre provinskommuner har vi i Guldborgsund en skæv demografi. Vores gennemsnitsalder er i den høje ende og en af måderne at ændre det på, er at tiltrække flere unge. Vi ved, at unge mennesker, der studerer i et givent område, har en tendens til at finde et job i området og dermed bosætte sig permanent, når de er færdige med studierne. Derfor ser vi det at uddanne unge som et led i at tiltrække flere nye borgere.

Hvad håber I at få ud af garantien?

Vi håber, at nogle af de studerende slår sig ned efter studierne og får en familie i Guldborgsund. Samtidig handler det om fortsat at sikre Nykøbing Falster som en stærk uddannelsesby. Vi vil gerne have, at de unge ser det som et reelt alternativ til at tage en uddan-

nelse i f.eks. København eller Roskilde. Skal vi lykkes med det, handler det i høj grad om at skabe et studiemiljø. Vi ser, at de unge mennesker gerne vil bo tæt på hinanden, så de har et socialt miljø ved siden af studierne. Med 'tag over hovedet'-garantien håber vi på at skabe det sociale miljø, de unge efterspørger.

Hvad betyder det for kommunens erhvervsliv at have de studerende tæt på?

I takt med, at konjunkturerne er vendt, er vi nede på en ledighedsprocent på 4,5 pct. Vi er i en situation, hvor vi har rekrutteringsudfordringer. Derfor er det vigtigt, at der kommer unge mennesker til, som kan påtage sig de ledige job hos vores virksomheder. Ellers kan virksomhederne jo ikke vækste. Lige nu er timingen til at sætte forslaget i gang perfekt, for der er rigtig gode muligheder for at få et job i Guldborgsund Kommune. Også set i lyset af de meget store infrastrukturelle investeringer i både Storstrømsbroen og Femern-tunnelen, der samlet runder 70 mia. kroner. Dermed kan vi ikke bare tilbyde uddannelserne, vi har også arbejdspladserne bagefter.

Hvordan kommer I til at arbejde med det helt konkret?

I første omgang er vi i dialog med vores boligselskaber om at reservere et antal boliger hos dem, som kan fås til fornuftige penge. Huslejen skal ned på et niveau, hvor de studerende finder det attraktivt. Derfor skal det være mindre studielejligheder, gerne attraktivt beliggende tæt på uddannelsen, så man kan cykle. Og så skal det også gerne være tæt på byens liv.

Så hvad er tidsrammen?

Garantien gælder fra nu af. Vi har allerede et samarbejde med et lokalt vandrerhjem, og der vil vi i første omgang sluse de unge ind, som vi ikke kan garantere en lejlighed gennem et boligselskab.

Har I allerede set konkrete resultater af tilbuddet?

Vi meldte 'tag over hovedet'-garantien ud den 10. marts, lige inden deadline for kvote 2-ansøgningerne den 15. marts. Inden deadline ringede to piger fra Kolding, som skulle ind på sygeplejerskeuddannelsen, men ikke kunne finde en lejlighed i København. På grundlag af 'tag over hovedet'-garantien søgte de i stedet ind i Nykøbing. Så vi må sige, at det virker.

I skriver, at uddannelse er et vigtigt fokusområde for kommunen.

Hvorfor er uddannelse vigtig i et landdistriktsøjemed?

Først og fremmest for at fastholde de unge mennesker og skabe en god demografisk balance i kommunen. Uddannelse er vigtigt for provinsen, for det skaber en fødekæde i det lokale liv. At være en uddannelsesby betyder noget i forhold til kultur- og fritidsliv.

vet, som de unge bruger og er med til at skabe. Det kan være alt fra at gå til badminton, fodbold, håndbold, brydning, eller hvad vi ellers har at byde på i Guldborgsund. Og modsat mange større byer, hvor det kan være svært at få en ledig badmintonbane, har vi plads til de unge i foreningerne. Nogle af de unge studerende tager også fritidsjob i Guldborgsund. Vi har behov for både sommerafløserne hos Scanlines og ekspedienter i de lokale butikker. På den måde supplerer uddannelseslivet både kultur- og fritidslivet samt handelslivet i kommunen. Samtidig sikrer uddannelsespladserne, at man kan leve et helt liv i Guldborgsund Kommune.

Gør I andet i forhold til uddannelse?

Vi har lavet en samarbejdsaftale med RUC, hvor vi får studerende i praktik i de lokale virksomheder. De studerende bidrager med den nyeste viden til virksomhederne, der får en mulighed for at præsentere deres virksomhed og måske på sigt rekruttere derigennem. Et tæt samarbejde med universiteterne er et led i det at være en uddannelsesby.

Hvad kan et studieliv i Nykøbing Falster give de studerende, som de ikke kan få i f.eks. Aarhus eller København?

Først og fremmest sikrer boliggarantien de studerendes boligsituation, som ellers kan synes meget usikker i de større byer. Desuden mener jeg egentlig, at vi har mere at tilbyde end de store byer, fordi vi både har landlivet og storbylivet. Når man kommer fra f.eks. en landsby og skal studere i en stor by, forestiller jeg mig, at man kan savne naturen. En uddannelsesby som Nykøbing Falster har det hele; et aktivt

kultur- og fritidsliv, cafélivet og naturen lige uden for døren.

Hvad er den vigtigste erkendelse i arbejdet med at etablere garantien?

Skal 'tag over hovedet'-garantien lykkes, skal den være meget håndholdt. Det nytter ikke noget, at man nøjes med at sende en pressemeddelelse ud. Der skal være en kontaktperson, som følger de studerende til boligselskabet eller reserverer en plads på vandrerhjemmet, indtil der er en bolig klar. Hos os er bosætningskoordinatoren den personlige kontakt direkte ind i kommunen. Han nøjes ikke med at hjælpe med en bolig, han kan også introducere de unge til det lokale kultur- og fritidsliv samt til erhvervslivet, hvis de ønsker et studiejob. Grundlæggende handler det om at skabe en tryghed for de unge; uddannelsespladsen er første skridt, og næste skridt, boligen, er en selvfølge, når de er kommet ind på en uddannelse i Nykøbing Falster.

Hvordan kan andre kommuner lade sig inspirere af jer?

Jeg tror, det vigtigste er kommunikationen og den direkte kontakt. At man får formidlet det til uddannelsesstederne, som spreder informationen om 'tag over hovedet'-garantien, så det kan spille ind i forhold til de unges valg af uddannelsesby. Samt at man som studerende ved, at der er et direkte telefonnummer, man kan ringe til i forhold til at blive hjulpet på vej. Når man som uddannelsessøgende kommer til en helt ny by, er man meget alene i verden. Kender man ikke nogen, skal man starte helt fra bunden. Jeg tror, det er vigtigt for de unge mennesker, at de har trygheden i at få en god start; både på uddannelseslivet og det sociale liv.

Udvikling i aktiviteter og økonomiske forhold

Landdistrikternes Fællesråd ønsker at sikre et højt aktivitetsniveau via en solid økonomi skabt ved hjælp af medlemsindtægter, projektaktiviteter, faste offentlige bidrag samt indtægtsdækkende aktiviteter.

Årsregnskabet kan rekvireres ved henvendelse til sekretariatet.

2. KVALITATIVT I ØKONOMI (100) - Δ - IK

	2018	2017
Nettoomsætning	4.386.943	2.957.958
Projektomkostninger	-881.060	-161.382
Ejendomsomkostninger	-98.619	-80.058
Eksterne omkostninger	-716.147	-464.382
Bruttoresultat	2.691.117	2.252.136
Personaleomkostninger	-2.561.337	-2.303.677
Resultat før finansielle poster	129.780	-51.541
Finansielle indtægter	300	0
Finansielle omkostninger	-1.937	-3.024
Årets resultat	128.143	-54.565
Forslag til resultatdisponering	128.143	-54.565
Overført resultat	128.143	-54.565

LANDDISTRIKTERNES
FÆLLESRÅD

www.landdistrikterne.dk